

PREZYDENT MIASTA GŁOGOWA

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI MIASTA GŁOGOWA 2007-2011

**PROJEKTOWANIE ARCHITEKTONICZNE
JACEK KOWALCZYK
59-220 LEGNICA, UL. LWOWSKA 8/8**

AUTORZY OPRACOWANIA:
Bogna Oszczanowska
Donata Wiśniewska
Gabriela Zając-Kowalczyk.....

GŁOGÓW, KWIECIEŃ 2007 r.

SPIS TREŚCI

Wstęp	3
I. Podstawy prawne i główne cele gminnego programu opieki nad zabytkami	4
II. Uwarunkowania ochrony i opieki nad zabytkami	5
II.1. Uregulowania formalno-prawne	5
II.2. Organy ochrony zabytków	7
II.3. Założenia wynikające z krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami	9
II.4. Założenia wynikające z <i>Programu opieki nad zabytkami Województwa Dolnośląskiego 2007-2011</i>	12
II.5. <i>Program opieki nad zabytkami miasta Głogowa 2007-2011 a Narodowa Strategia Rozwoju Kultury na lata 2004-2020</i>	15
II.6. <i>Program opieki nad zabytkami miasta Głogowa 2007-2011 a Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego do 2020 r. oraz Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Dolnośląskiego</i>	17
II.7. <i>Program opieki nad zabytkami miasta Głogowa 2007-2011 a akty prawa miejscowego</i>	18
III. Ochrona zabytków miasta Głogowa - stan prawny	21
III.1. Rejestr zabytków	21
III.1.1. Rejestr zabytków nieruchomości	22
III.1.2. Rejestr zabytków ruchomych	24
III.1.3. Rejestr zabytków archeologicznych	25
III. 2. Zabytki ruchome w zbiorach muzealnych	26
III.3. Gminna ewidencja zabytków	27
III.4. System ochrony krajobrazu kulturowego gminy w dokumentach prawa miejscowego	29
IV. Charakterystyka zasobów kulturowych miasta. Ocena stanu i funkcjonowania środowiska kulturowego.	31
V. Główne problemy związane z opieką nad zabytkami miasta Głogowa.	35
VI. Ocena szans i zagrożeń dla środowiska kulturowego miasta Głogowa	36
VII. Założenia programowe	39
VII.1. Główne cele polityki gminnej związanej z ochroną zabytków	39
VII.2. Działania związane z opieką nad zabytkami oraz ochroną krajobrazu kulturowego miasta	41
VII.3. Działania informacyjne, popularyzacyjne i edukacyjne związane z promocją zabytków i walorów miejskiej przestrzeni kulturowej Głogowa	43
VIII. Realizacja i finansowanie przez gminę zadań z zakresu ochrony zabytków	44
VIII.1. Realizacja zadań z zakresu ochrony zabytków w <i>Programie Rewitalizacji Historycznej Części Głogowa</i> oraz w <i>Lokalnym Programie Rewitalizacji Głogowa na lata 2007-13.</i>	51
VIII.2. Inwestycje prowadzone przez Gminę związane z ochroną zabytków, których właścicielem jest Gmina, zabytków leżących na terenie miasta Głogowa oraz związane z konserwacją zieleni zabytkowej	54

Wstęp

Działania związane z opieką nad zabytkami oraz wykorzystaniem zasobów środowiska kulturowego stanowią jedną z najważniejszych polityk prorozwojowych miasta Głogowa.

W mieście trwa proces odbudowy najważniejszych i najcenniejszych obiektów architektury świeckiej – zamku, Ratusza i Teatru Miejskiego, architektury sakralnej – kolegiaty p.w. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny, kościołów parafialnych p.w. św. Mikołaja i Bożego Ciała, architektury militarnej – reliktyw umocnień średniowiecznych i twierdzy nowożytnej, oraz odbudowy obszaru historycznego centrum.

Wszelkie działania związane z rozwojem miasta muszą opierać się przede wszystkim na jego zasobach i walorach. Procesy rozwojowe miasta zachodzić powinny przy zapewnieniu warunków trwania i wzbogacania materialnego dziedzictwa kulturowego - zasoby kulturowe stanowią bowiem zarówno o atrakcyjności krajobrazu, jak też o atrakcyjności ekonomicznej regionu. Mają szansę stać się bazą w rozwoju turystyki i przedsiębiorczości lokalnej. Podniesienie jakości warunków życia mieszkańców, co nie zawsze jest uświadamiane, jest związane bezpośrednio z jakością przestrzeni kulturowej miasta i regionu. Szanse rozwoju Głogowa upatrywane są jako miasta „transgranicznego” - ośrodka regionalnego, tzw. „miasta bramy” pomiędzy Dolnym Śląskiem a Ziemią Lubuską.

Program opieki nad zabytkami miasta Głogowa dotyczyć będzie tej sfery działań prorozwojowych, które mają na celu poprawę funkcjonowania materialnego dziedzictwa kulturowego, decydującego w znacznym stopniu o zasobach i walorach miasta.

Wykonywanie zadań w zakresie kultury i ochrony zabytków jest ustawowym zadaniem samorządów. W art. 7, ust. 1, pkt 9 *Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001 r., Nr 142, poz. 1591, z późniejszymi zmianami)* określone zostały zadania własne gminy, które obejmują sprawy m.in. ładu przestrzennego, kultury, oraz ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

Tworzenie warunków prawnych do odpowiedzialnego kreowania i realizowania zadań z zakresu ochrony dziedzictwa kulturowego przez samorzady terytorialne zapowiadane jest w tezach do krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami. W dokumencie tym zapowiadane jest również podjęcie inicjatywy legislacyjnej dla uwzględniania interesów ochrony zabytków w całym ustawodawstwie, jak również stworzenie warunków prawnych do nowego systemu finansowania ochrony i opieki nad zabytkami.

Program opieki nad zabytkami miasta Głogowa 2007-2011 zgodny jest w swych założeniach z rządowymi dokumentami o charakterze strategicznym sporządzonymi na poziomie ogólnokrajowym, samorządowymi na poziomie wojewódzkim oraz gminnymi: *Strategią rozwoju Głogowa, Planem rozwoju lokalnego gminy miejskiej Głogów, Lokalnym programem rewitalizacji historycznej części Głogowa, Lokalnym Programem Rewitalizacji na lata 2007-2011, Wieloletnim Programem Inwestycyjnym Gminy Miejskiej Głogów na lata 2006-2010.*

Podstawę sporządzenia programu opieki nad zabytkami stanowią ponadto *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Głogowa* oraz dokumenty prawa miejscowego, jakimi są miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.

I. Podstawy prawne i główne cele gminnego programu opieki nad zabytkami

Podstawę prawną sporządzenia gminnego programu opieki nad zabytkami stanowi *Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. nr 162, poz. 1568 z 2003 r.)*. Ustawa wprowadza obowiązek sporządzania przez samorzady zarówno wojewódzkie, powiatowe oraz gminne programy opieki nad zabytkami.

Zgodnie z artykułem 87. cytowanej *Ustawy* prezydent miasta sporządza na okres 4 lat gminny program opieki nad zabytkami. Gminny program opieki nad zabytkami podlega uchwaleniu przez radę miasta, po uzyskaniu opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków. Program ogłaszany jest w wojewódzkim dzienniku urzędowym. Z realizacji programu prezydent miasta sporządza, co dwa lata, sprawozdanie, które przedstawia się radzie miasta.

Ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami określa zasadnicze cele programów opieki nad zabytkami:

- włączenie problemów ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych, wynikających z koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju;
- uwzględnianie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej;
- zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania;
- wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego;
- podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami;
- określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków, eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystaniem tych zabytków;
- podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.

II. Uwarunkowania ochrony i opieki nad zabytkami

II.1. Uregulowania formalno-prawne

Podstawą prawną ochrony dziedzictwa kulturowego w Polsce jest *Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. nr 162, poz. 1568 z 2003 r.)*, regulująca pojęcia zabytku, ochrony i opieki nad zabytkami, form ochrony, kompetencje organów ochrony zabytków, w tym administracji rządowej i samorządowej, formy finansowania opieki nad zabytkami, ich ewidencjonowania etc.

Obowiązująca *Ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami* wprowadziła pojęcia ochrony i opieki nad zabytkami:

- Ochrona zabytków polega na podejmowaniu przez organy administracji publicznej działań mających na celu zapewnienie warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych umożliwiających trwałe zachowanie zabytków oraz ich zagospodarowanie i utrzymanie, zapobieganie zagrożeniom mogącym spowodować uszczerbek dla wartości zabytków, udaremnianie niszczenia i niewłaściwego korzystania z zabytków, przeciwdziałanie kradzieży, zaginięciu lub nielegalnemu wywozowi zabytków za granicę, kontrole stanu zachowania i przeznaczenia zabytków, uwzględnianie zadań ochronnych w planowaniu przestrzennym oraz przy kształtowaniu środowiska.
- Opieka nad zabytkiem w rozumieniu ustawy sprawowana jest przez jego właściciela lub posiadacza i polega na zapewnieniu warunków naukowego badania i dokumentowania zabytku; prowadzenia prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytku; zabezpieczenia i utrzymania zabytku oraz jego otoczenia w jak najlepszym stanie; korzystania z zabytku w sposób zapewniający trwałe zachowanie jego wartości; popularyzowania i upowszechniania wiedzy o zabytku oraz o jego znaczeniu dla historii kultury.

Zgodnie z art. 6. *Ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami* przez zabytek rozumiana jest nieruchomość lub rzecz ruchoma, ich części lub zespoły, będące dziełem człowieka lub związane z jego działalnością i stanowiące świadectwo minionej epoki bądź zdarzenia, których zachowanie leży w interesie społecznym ze względu na posiadaną wartość historyczną, artystyczną lub naukową.

- za zabytki nieruchome uznaje się krajobraz kulturowy, układy urbanistyczne, ruralistyczne i zespoły budowlane, dzieła architektury i budownictwa, dzieła budownictwa obronnego, obiekty techniki, cmentarze, parki, ogrody i inne formy zaprojektowanej zieleni, miejsca upamiętniające wydarzenia historyczne lub działalność wybitnych osobistości bądź instytucji.
- za zabytki ruchome uznaje się dzieła sztuk plastycznych, rzemiosła artystycznego i sztuki użytkowej, kolekcje, numizmaty oraz pamiątki historyczne, wytwory techniki, materiały biblioteczne, instrumenty muzyczne, wytwory sztuki ludowej i rękodzieła oraz inne obiekty etnograficzne oraz przedmioty upamiętniające wydarzenia historyczne bądź działalność wybitnych osobistości lub instytucji.

- zabytkami archeologicznymi są pozostałości terenowe pradziejowego i historycznego osadnictwa, cmentarzyska, kurhany, relikty działalności gospodarczej, religijnej i artystycznej.

Ustawowej ochronie podlegają również nazwy geograficzne, historyczne lub tradycyjne nazwy obiektu budowlanego, placu, ulicy lub jednostki osadniczej.

Art. 7 *Ustawy* reguluje następujące formy ochrony zabytków:

- wpis do rejestru zabytków, który dla zabytków znajdujących się na terenie województwa prowadzi wojewódzki konserwator zabytków;
 - Zgodnie z art. 9. *Ustawy* do rejestru zabytków wpisuje się zabytek nieruchomy na podstawie decyzji wydanej przez wojewódzkiego konserwatora zabytków z urzędu bądź na wniosek właściciela zabytku nieruchomego lub użytkownika wieczystego gruntu, na którym znajduje się zabytek nieruchomy. Do rejestru może być również wpisane otoczenie zabytku wpisanego do rejestru, a także nazwa geograficzna, historyczna lub tradycyjna tego zabytku.
 - Zgodnie z art. 10. *Ustawy* do rejestru wpisuje się zabytek ruchomy na podstawie decyzji wydanej przez wojewódzkiego konserwatora zabytków na wniosek właściciela tego zabytku. Wojewódzki konserwator zabytków może wydać z urzędu decyzję o wpisie zabytku ruchomego do rejestru w przypadku uzasadnionej obawy zniszczenia, uszkodzenia lub nielegalnego wywiezienia zabytku za granicę.
 - Sposób prowadzenia rejestru oraz ewidencji zabytków określa *Rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 14 maja 2004 r. w sprawie prowadzenia rejestru zabytków, krajowej, wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków oraz krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawe (Dz. U. nr 124, poz. 1305).*
- uznanie za pomnik historii zabytku nieruchomego wpisanego do rejestru lub parku kulturowego o szczególnej wartości dla kultury przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej na wniosek ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa kulturowego;
- utworzenie parku kulturowego w celu ochrony krajobrazu kulturowego oraz zachowania wyróżniających się krajobrazowo terenów z zabytkami nieruchomymi charakterystycznymi dla miejscowej tradycji budowlanej i osadniczej; park kulturowy może utworzyć na podstawie uchwały rada gminy po zasięgnięciu opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków;
- ustalenia ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, dotyczące w szczególności zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków i ich otoczenia; innych zabytków nieruchomych znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków oraz parków kulturowych; w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego ustala się również, w zależności od potrzeb, strefy ochrony konserwatorskiej obejmujące obszary, na których obowiązują określone ustaleniami planu ograniczenia, zakazy i nakazy, mające na celu ochronę znajdujących się na tym obszarze zabytków.

II.2. Organy ochrony zabytków

Zgodnie z art. 89 *Ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami* organami ochrony zabytków są:

1. minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, w imieniu którego zadania i kompetencje, w tym zakresie, wykonuje Generalny Konserwator Zabytków;
2. wojewoda, w imieniu którego zadania i kompetencje, w tym zakresie, wykonuje wojewódzki konserwator zabytków.

Artykuł 90. *Ustawy* stanowi, że:

1. Generalny konserwator zabytków jest sekretarzem lub podsekretarzem stanu w urzędzie obsługującym ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego.
2. Do zadań wykonywanych przez Generalnego Konserwatora Zabytków należy, w szczególności:
 - opracowywanie krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami;
 - realizacja zadań wynikających z krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami oraz z koncepcji polityki przestrzennego zagospodarowania kraju;
 - podejmowanie działań związanych ze wspieraniem rozwoju regionalnego i realizacją kontraktów wojewódzkich w sprawach opieki nad zabytkami;
 - prowadzenie krajowej ewidencji zabytków i krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem;
 - wydawanie decyzji, postanowień i zaświadczeń w sprawach określonych w ustawie oraz przepisach odrębnych;
 - organizowanie i prowadzenie kontroli w zakresie przestrzegania oraz stosowania przepisów dotyczących ochrony zabytków i opieki nad zabytkami;
 - sprawowanie nadzoru nad działalnością wojewódzkich konserwatorów zabytków;
 - promowanie badań naukowych w zakresie konserwacji zabytków;
 - organizowanie szkoleń dla służb konserwatorskich;
 - organizowanie konkursów promujących opiekę nad zabytkami, w tym przyznawanie wyróżnień, nagród pieniężnych lub rzeczowych;
 - opiniowanie wniosków o nadanie odznaki "Za opiekę nad zabytkami";
 - współpraca z organami administracji publicznej w sprawach ochrony zabytków;
 - organizowanie szkoleń w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami;
 - podejmowanie działań dotyczących troski o zabytki związane z historią Polski, pozostające poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.
3. Do zadań wykonywanych przez wojewódzkiego konserwatora zabytków należy w szczególności (art. 91.4. *Ustawy*):
 - realizacja zadań wynikających z krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami;
 - sporządzanie, w ramach przyznaných środków budżetowych, planów finansowania ochrony zabytków i opieki nad zabytkami;
 - prowadzenie rejestru i wojewódzkiej ewidencji zabytków oraz gromadzenie dokumentacji w tym zakresie;
 - wydawanie, zgodnie z właściwością, decyzji, postanowień i zaświadczeń w sprawach określonych w ustawie oraz w przepisach odrębnych;

- sprawowanie nadzoru nad prawidłowością prowadzonych badań konserwatorskich, architektonicznych, prac konserwatorskich, restauratorskich, robót budowlanych i innych działań przy zabytkach oraz badań archeologicznych;
- organizowanie i prowadzenie kontroli w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami;
- opracowywanie wojewódzkich planów ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych oraz koordynacja działań przy realizacji tych planów;
- upowszechnianie wiedzy o zabytkach;
- współpraca z innymi organami administracji publicznej w sprawach ochrony zabytków.

Przy ministrze właściwym do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego działa Rada Ochrony Zabytków jako organ opiniodawczo-doradczy w sprawach realizacji polityki Rady Ministrów w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

Przy Generalnym Konserwatorze Zabytków działa Główna Komisja Konserwatorska jako organ opiniodawczy do spraw działań konserwatorskich podejmowanych przy zabytkach.

Przy Wojewódzkim Konserwatorze Zabytków działa Wojewódzka Rada Ochrony Zabytków jako organ opiniodawczy w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

Krajowy Ośrodek Badań i Dokumentacji Zabytków wraz z ośrodkami regionalnymi (dla regionu Dolnego Śląska powołany został Regionalny Ośrodek Badań i Dokumentacji Zabytków we Wrocławiu) zajmuje się problematyką rozpoznania, dokumentacji i ochrony dziedzictwa kulturowego.

II.3. Założenia wynikające z krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami

Konstytucyjnym obowiązkiem Państwa (art. 5 i 6 konstytucji RP) jest ochrona dziedzictwa kulturowego. Zabytki i ich wartości niematerialne są dobrem wspólnym, a dbałość o nie zakłada art. 82 Konstytucji.

Zadaniem głównym polityki Państwa w dziedzinie ochrony zabytków jest stworzenie w najbliższej przyszłości mechanizmów, które dostosowałyby tę sferę do warunków gospodarki rynkowej. Planowane działania dotyczą sfery legislacyjnej, zmian organizacyjnych obejmujących konieczne rozszerzenie zakresu działań instytucji odpowiedzialnych za ochronę dziedzictwa kulturowego w Polsce oraz zmian w strategii i organizacji ochrony dóbr kultury.

Krajowy program ochrony zabytków i opieki nad zabytkami (dokument w przygotowaniu) określi cele i kierunki działań oraz zadania, które powinny być podjęte w szczególności przez organy i jednostki administracji publicznej w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

Celem programu krajowego jest wzmocnienie ochrony i opieki nad tą istotną, materialną częścią dziedzictwa kulturowego oraz poprawa stanu zabytków w Polsce. W założeniach program ma również uporządkowanie działań w sferze ochrony poprzez wskazanie siedmiu podstawowych zasad konserwatorskich:

- Zasady *primum non nocere*,
- Zasady maksymalnego poszanowania oryginalnej substancji zabytku i wszystkich jego wartości (materialnych i niematerialnych),
- zasady minimalnej niezbędnej ingerencji (powstrzymywania się od działań niekoniecznych),
- Zasady, zgodnie z którą usuwać należy to (i tylko to), co na oryginał działa niszcząco,
- Zasady czytelności i odróżnialności ingerencji,
- Zasady odwracalności metod i materiałów,
- Zasady wykonywania wszelkich prac zgodnie z najlepszą wiedzą i na najwyższym poziomie.

Wymienione zasady dotyczą postępowania konserwatorów - pracowników urzędów, restauratorów dzieł sztuki, architektów, urbanistów, pracowników budowlanych, archeologów, właścicieli i użytkowników obiektów zabytkowych.

W tezach do krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami wyznaczone zostały następujące cele działań:

1. W zakresie uwarunkowań ochrony i opieki nad zabytkami

- Pełna ocena stanu krajowego zasobu zabytków nieruchomych. Określenie kategorii i stopnia zagrożeń.
- Pełna ocena stanu krajowego zasobu zabytków ruchomych. Określenie kategorii i stopnia zagrożeń.
- Pełna ocena stanu krajowego zasobu dziedzictwa archeologicznego. Określenie kategorii i stopnia zagrożeń oraz wyznaczenie stref o szczególnym zagrożeniu dla zabytków archeologicznych.

- Objęcie skuteczną i zorganizowaną ochroną przynajmniej najcenniejszych zabytków techniki.
 - Pełna ocena stanu krajowego zasobu pomników historii i obiektów wpisanych na listę światowego dziedzictwa. Określenie kategorii i stopnia zagrożeń.
 - Ocena stanu służb i możliwości wypełniania całokształtu zadań związanych z ochroną i opieką nad zabytkami.
 - Ocena stanu i stopnia objęcia opieką zabytków w poszczególnych kategoriach. Doskonalenie i rozwijanie oraz podnoszenie efektywności i skuteczności instytucjonalnej i społecznej ochrony i opieki nad zabytkami.
 - Udoskonalenie warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych w zakresie ochrony i opieki nad dziedzictwem kulturowym i zabytkami.
2. W zakresie działań o charakterze systemowym:
- Powiązanie ochrony zabytków z polityką ekologiczną, ochrony przyrody, architektoniczną i przestrzenną, celną i polityką bezpieczeństwa państwa. Realizacja powszechnych tendencji europejskich i światowych do rozszerzania pola ochrony na całe dziedzictwo kulturowe obejmujące i dobra kultury i natury (World Cultural Heritage).
 - Przygotowanie strategii ochrony dziedzictwa kulturowego wytyczającej główne założenia koncepcji ochrony w Polsce. Wprowadzenie jej do polityk sektorowych we wszystkich dziedzinach i na wszystkich poziomach zarządzania i gospodarowania.
3. W zakresie systemu finansowania:
- Stworzenie sprawnego systemu finansowania ochrony i opieki konserwatorskiej.
4. W zakresie dokumentowania, monitorowania i standaryzacji metod działania:
- Tworzenie systemu i stale aktualizowanych, elektronicznych baz informacji o zasobach i stanie zabytków w Polsce i ich dokumentacji. Stworzenie warunków do realizacji ustawowego obowiązku dokumentowania wszystkich prac, przy wszystkich grupach i typach obiektów zabytkowych.
 - Gromadzenie stale aktualizowanej wiedzy o stanie zachowania, postępach i wynikach prac konserwatorskich i restauratorskich, zagrożeniach, prawidłowości zarządzania i bezpieczeństwie użytkowania obiektów zabytkowych oraz o innych formach ochrony dziedzictwa.
 - Wypracowanie i wprowadzenie szczegółowych zasad ochrony dziedzictwa w planach zagospodarowania przestrzennego. Wypracowanie standardów zagospodarowania i estetyki zabytkowych przestrzeni publicznych.
5. W zakresie kształcenia i edukacji:
- Utrzymanie i doskonalenie dotychczas wypracowanego systemu kształcenia w dziedzinie konserwacji i ochrony. Zorganizowanie systemu podnoszenia kwalifikacji w każdej grupie zawodowej pracującej na rzecz ochrony dziedzictwa kulturowego.
 - Kształcenie społeczeństwa w duchu poszanowania dla autentyzmu oraz wartości materialnych i niematerialnych wspólnego, wielokulturowego dziedzictwa. Budowanie klimatu społecznego zrozumienia i akceptacji dla idei ochrony i dawności zabytków odczytywanych jako źródło tożsamości, wiedzy i dumy z przeszłości, tradycji, wiedzy o sposobie życia i pracy przodków.
 - Upowszechnianie wśród właścicieli i użytkowników obiektów zabytkowych znajomości zasad konserwatorskich, zasad etyki i profilaktyki konserwatorskiej.

Tworzenie mechanizmów ekonomicznych sprzyjających prawidłowemu traktowaniu obiektów zabytkowych.

6. W zakresie współpracy międzynarodowej:

- Wzmocnienie obecności Polski w światowym i europejskim środowisku działającym na rzecz ochrony dziedzictwa kulturowego i promocja polskich osiągnięć w tej dziedzinie.
- Oparcie działań na pojęciu wspólnego dziedzictwa kultury ludzkości. Troska o ochronę polskiego dziedzictwa kulturowego za granicą.

II.4. Założenia wynikające z Programu opieki nad zabytkami Województwa Dolnośląskiego 2007-2011

Program opieki nad zabytkami Województwa Dolnośląskiego 2007-2011 przyjęty został Uchwałą Nr LX/912/2006 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 26 października 2006 r. Podstawowym założeniem programu jest uznanie zasobów regionalnego dziedzictwa kulturowego za zasadniczy czynnik wpływający na kształtowanie się tożsamości regionalnej.

Głównym celem programu jest dążenie do znaczącej poprawy stanu zasobów dziedzictwa kulturowego regionu oraz zachowania krajobrazu kulturowego Dolnego Śląska. Program określa organizacyjne i finansowe warunki ochrony i opieki nad zabytkami w zakresie leżącym w kompetencjach Urzędu Marszałkowskiego.

Przy opracowaniu Programu oparto się na założeniu, iż dziedzictwo kulturowe Dolnego Śląska jest elementem powszechnie rozpoznawanym przez mieszkańców a jednocześnie stanowi coraz silniejszy wyraz kształtującej się tożsamości regionalnej i ponadregionalnej. W ten sposób program wpisuje się w określoną w *Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego do 2020 roku* misję regionu, zdefiniowaną następująco: Dolny Śląsk to region, który łączy Polskę z Europą.

W *Programie* zaproponowano przyjęcie konkretnych zadań dla Urzędu Marszałkowskiego i podległych mu jednostek:

1. Dofinansowanie prac konserwatorskich i zabezpieczenia zabytków:
 - kontynuacja programu prowadzonego przez Wydział Kultury Urzędu Marszałkowskiego dofinansowania prac konserwatorskich na drodze konkursu ofert na realizację zadań publicznych z zakresu kultury i ochrony dziedzictwa kulturowego. Głównym celem jest pobudzenie do działania maksymalnej liczby osób prawnych. Jako priorytet w przyznawaniu środków w okresie funkcjonowania programu przyjmuje się: w zakresie zabytków architektury i budownictwa prace zabezpieczające i remontowe przy obiektach znajdujących się w udokumentowanym złym stanie technicznym, zagrożonych postępującą destrukcją, w pierwszej kolejności budowli drewnianych, następnie pomników historii i proponowanych do uznania za pomniki historii; w zakresie dzieł sztuki i rzemiosła artystycznego konserwacja obiektów o udokumentowanym złym stanie zachowania, powstałych do schyłku wieku XVIII, w pierwszej kolejności zabytków sztuki średniowiecznej.
 - dofinansowanie na drodze konkursu wykonania i funkcjonowania zabezpieczeń przeciwwłamaniowych i przeciwpożarowych w obiektach o cennym wystroju i wyposażeniu, a także w budowlach drewnianych.
2. Wspieranie rozwoju bazy i sieci muzealnej w regionie, przede wszystkim w zakresie powstania magazynów muzealnych, w tym archeologicznych. Zakłada się, że istniejąca sieć muzeów nie ulegnie w okresie funkcjonowania programu zmianie. Prowadzone obecnie prace wykopaliskowe to w 90% badania ratownicze. Zgromadzony podczas ich prowadzenia materiał na mocy Ustawy jest własnością Skarbu Państwa. Stworzenie magazynów z ośrodkami badawczymi w oparciu o wybrane istniejące muzea pozwoli na zachowanie w regionie tej części dziedzictwa, a jednocześnie wzmocni regionalną sieć muzealną. Warunkiem udziału Urzędu Marszałkowskiego jest dofinansowanie przedsięwzięcia przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

3. Prowadzenie działań szkoleniowych i promocyjnych:

- przeprowadzenie szkoleń i wydanie materiałów instruktażowych dla radnych i urzędników samorządowych zawierających informacje o sposobie przygotowywania programów opieki nad zabytkami oraz o zakresie i możliwościach opieki i ochrony zabytków przez gminy i powiaty. Głównym celem jest pobudzenie do działania samorządów zarówno w zakresie opracowania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, obligatoryjnych programów opieki nad zabytkami, jak i korzystania z możliwości finansowania przedsięwzięć związanych z ochroną zabytków, w tym z programami rewaloryzacyjnymi.
- wspieranie, w drodze konkursu ofert, wydawnictw i publikacji multimedialnych o zabytkach regionu, zarówno naukowych jak i popularnonaukowych. Zakłada się, że dofinansowanie na drodze konkursu ofert zachęci również mniejsze ośrodki do wydania publikacji o swoich zabytkach.
- organizacja i udział w Europejskich Dniach Dziedzictwa jako corocznej imprezy popularyzującej zabytki. Zakłada się, że wypracowana przez Radę Europy formuła Europejskich Dni Dziedzictwa jako imprezy popularnej, o masowym charakterze, opartej w zasadzie o działania wolontariuszy, wymaga ze strony Urzędu Marszałkowskiego pomocy w zakresie organizacyjnej i promocyjnej. Zadanie to zostanie powierzone jednostce organizacyjnej Urzędu Marszałkowskiego lub innej samorządowej i zabezpieczone w corocznych planach finansowych.
- stworzenie nagrody Marszałka Województwa dla najlepszego użytkownika zabytku. Nagroda przyznawana będzie w drodze konkursu, przez kapitułę działającą na podstawie regulaminu, który zostanie opracowany przez Wydział Kultury Urzędu Marszałkowskiego.
- rozwinięcie programów nauczania regionalnego dla uczniów szkół stopnia podstawowego i gimnazjalnego. Zakłada się wypracowanie, wspólnie z Wydziałem Nauki i Edukacji Urzędu Marszałkowskiego, założeń pozwalających stworzyć program edukacji regionalnej o nazwie Znaki Przeszłości – Znaki Czasu.

4. Tworzenie parków kulturowych:

- stworzenie koncepcji sieci parków kulturowych jako materiału inicjującego dyskusję nad ich utworzeniem przez lokalne samorządy. Zakłada się przygotowanie przez Krajowy Ośrodek Badań i Dokumentacji Zabytków, filia we Wrocławiu, we współpracy z Zarządem Województwa Dolnośląskiego opracowań koncepcyjnych, jako materiału studyjnego dla lokalnych samorządów. Utworzenie parku kulturowego jest zależne jedynie od woli lokalnego samorządu. W wielu przypadkach brak jednak podstawowych, studyjnych materiałów, które by pozwoliły na podjęcie dyskusji o celowości stworzenia parku; jest to szczególnie trudne w wypadku, gdy park miałby swym zasięgiem objąć obszar kilku gmin.
- opracowanie przez Wojewódzkie Biuro Urbanistyczne studiów określających granice parków kulturowych, które mogą stać się inspiracją dla lokalnych samorządów.

5. Tworzenie sieci tematycznych rowerowych, pieszych, wodnych i samochodowych szlaków turystycznych uzupełniających obecną strukturę. Zakłada się przygotowanie przez interdyscyplinarny zespół ekspertów koordynowany przez Zarząd

Województwa Dolnośląskiego opracowań koncepcyjnych, jako materiału studyjnego dla lokalnych samorządów. Zakłada się, że stworzenie proponowanych szlaków tematycznych doprowadzi do zwiększenia atrakcyjności turystycznej regionu. Głównym celem jest dyslokacja ruchu turystycznego i pobudzenie do działań związanych z jego obsługą, również poprzez renowację i udostępnianie zabytków, maksymalnej liczby osób prawnych. Postuluje się, aby Urząd Marszałkowski powołał interdyscyplinarny zespół ekspertów w celu przystąpienia do prac koncepcyjnych nad rowerowymi i samochodowymi szlakami turystycznymi.

Miasto Głogów uwzględnione zostało w szlaku fortyfikacji nowożytnych i najnowszych (dzieła obronne powstałe od wieku XVII do zakończenia II wojny światowej), obejmującym nowożytnie twierdze w Kłodzku, Srebrnej Górze, Świdnicy, Głogowie, podziemne fabryki zbrojeniowe i nowoczesne fortyfikacje Linii Odry.

6. Wystąpienie do Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego o uznanie za pomniki historii najcenniejszych obiektów. Zakłada się, że w przyszłości fakt uznania przez prezydenta Rzeczypospolitej zabytku za pomniki historii będzie miał coraz większe znaczenie, również finansowe. Głównym celem jest wprowadzenie na listę jak największej liczby najcenniejszych w skali kraju zabytków z terenu województwa dolnośląskiego. Uznanie za pomniki historii jest warunkiem koniecznym starań o wpis na Listę światowego Dziedzictwa UNESCO.
7. Tworzenie Parków Krajobrazowych — ochrona dziedzictwa przeszłości. Ze względu na głównie będącą wynikiem działań człowieka fizjografię krajobrazu Dolnego Śląska należy zwrócić uwagę na to, aby w funkcjonujących Parkach Krajobrazowych zagadnienia związane z ochroną zabytków i krajobrazu kulturowego były na równi ważne przy opracowywaniu planów ochrony, jak związane z ochroną walorów przyrodniczych.

II.5. Gminny program opieki nad zabytkami miasta Głogowa 2007-2011 a Narodowa Strategia Rozwoju Kultury na lata 2004-2020

Ogólne wytyczne do konstruowania programu gminnego zawiera przyjęta przez Radę Ministrów w dniu 21 września 2004 r. *Narodowa Strategia Rozwoju Kultury na lata 2004-2013* (w 2005 r. Ministerstwo Kultury przygotowało *Uzupełnienie Narodowej Strategii Rozwoju Kultury na lata 2004-2020*), będąca rządowym dokumentem tworzącym ramy dla nowoczesnego mecenatu państwa w sferze kultury, a przede wszystkim dla nowoczesnie pojmowanej polityki kulturalnej państwa, funkcjonującej w warunkach rynkowych, a także dla wspólnoty Polski z Unią Europejską. Głównym celem strategii jest działanie na rzecz zrównoważonego rozwoju kulturalnego regionów w Polsce.

Instrumentami realizacji założonych celów cząstkowych w *Narodowej Strategii Rozwoju Kultury* są:

- Narodowy Program Kultury *Wspierania Debiutów i Rozwój Szkół Artystycznych*.
- Narodowy Program Kultury *Ochrona Zabytków i Dziedzictwa Kulturowego*.
- Narodowy Program Kultury *Rozwój Instytucji Artystycznych*.
- Narodowy Program Kultury *Znaki Czasu*.
- Narodowy Program Kultury *Promocja Czytelnictwa i Rozwój Sektora Książki*.

Za realizację celów operacyjnych wymienionych w *Narodowej Strategii Rozwoju Kultury* odpowiedzialne są programy operacyjne Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Programy operacyjne zawierają m.in. szczegółowy plan budżetu przeznaczony na każdy instrument w danym roku budżetowym, rodzaje kwalifikujących się projektów; sposobów ich naboru i wyboru oraz wykaz podmiotów uprawnionych do ubiegania się o wsparcie finansowe ujęto w 11 Programach Operacyjnych Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

1. Program Operacyjny Promocja twórczości
2. Program Operacyjny Rozwój infrastruktury kultury i szkół artystycznych
3. Program Operacyjny Edukacja kulturalna i upowszechnianie kultury
4. Program Operacyjny Fryderyk Chopin
5. Program Operacyjny Rozwój inicjatyw lokalnych
6. Program Operacyjny Promocja kultury polskiej za granicą
7. Program Operacyjny Promocja czytelnictwa
8. Program Operacyjny Promesa Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego
9. Program Operacyjny Znaki Czasu
10. Program Operacyjny Patriotyzm jutra
11. Program Operacyjny Dziedzictwo Kulturowe

Dla zadań związanych z ochroną nad zabytkami najistotniejsze są programy operacyjne:

1. Program Operacyjny Dziedzictwo Kulturowe
2. Program Operacyjny Promesa Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego

W Narodowym Programie Kultury *Ochrona Zabytków i Dziedzictwa Kulturowego* przyjęte zostały następujące priorytety oraz działania:

- Priorytet I. Aktywne zarządzanie zasobem stanowiącym materialne dziedzictwo kulturowe.

Działanie 1.1. Budowa nowoczesnych rozwiązań organizacyjno-finansowych w sferze ochrony zabytków. W ramach działania zostaną zaproponowane zmiany instytucjonalne, prawne i funkcjonalne w sferze dokumentacji i ochrony zabytków oraz procesu oferowania zabytków na rynku. Rodzi to konieczność przeprowadzenia szerokich konsultacji ze środowiskami konserwatorskimi, właścicielami zabytków, a także z ewentualnymi partnerami Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego wdrażającymi zaproponowany system, a następnie wystąpienie z inicjatywami ustawodawczymi przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Działanie 1.2. Kompleksowa rewaloryzacja zabytków i ich adaptacja na cele kulturalne, turystyczne, edukacyjne, rekreacyjne i inne cele społeczne. W ramach działania realizowane będą projekty rewaloryzacji zabytków i ich adaptacji na cele społeczne. Projekty muszą posiadać znaczący wpływ ekonomiczny na rozwój regionalny, w tym szczególnie przyczyniać się do wzrostu dochodów, jak i zwiększać ilość miejsc pracy.

Działanie 1.3. Zwiększenie roli zabytków w rozwoju turystyki i przedsiębiorczości przez tworzenie zintegrowanych narodowych produktów turystycznych. Realizacja działania odbywać się będzie poprzez programowanie i wdrażanie kompleksowych programów dotyczących markowych produktów turystyki kulturowej w Polsce w latach 2004-2020. Działanie obejmuje pięć miast mających największą szansę na europejskim rynku turystyki kulturowej: Warszawa, Kraków, Gdańsk, Poznań i Wrocław.

- Priorytet II. Edukacja i administracja na rzecz dziedzictwa kulturowego

Działanie 2.1. Rozwój zasobów ludzkich oraz podnoszenie świadomości społecznej w sferze ochrony dziedzictwa kulturowego. W ramach działania przewiduje się zrealizowanie zadań mających na celu podniesienie wykształcenie kadr zatrudnionych w sferze ochrony dziedzictwa kulturowego, oraz podniesienie zainteresowania społeczeństwa problematyką ochrony zabytków, jak również powołanie zespołu naukowego zajmującego się badaniami naukowymi w sferze wpływu zachowania i rewaloryzacji dziedzictwa kulturowego na rozwój społeczno – ekonomiczny regionów, w tym szczególnie turystyki.

Działanie 2.2. Ochrona i zachowanie dziedzictwa kulturowego przed nielegalnym wywozem i przewozem przez granicę. Działanie realizowane będzie poprzez wdrożenie Programu „Absent Patrymonium” – sieci informacji wirtualnej o zabytkach wywożonych i zaginionych.

II.6. Gminny program opieki nad zabytkami miasta Głogowa 2007-2011 a Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego do 2020 r. oraz Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Dolnośląskiego

W *Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego do 2020 r.* przyjętej Uchwałą Nr XLVIII/649/2005 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 30 listopada 2005 r. jako jedno z kluczowych działań uznano poprawę ładu przestrzennego i harmonijności struktur przestrzennych poprzez m.in. ochronę dziedzictwa kulturowego. Działanie to obejmuje wsparcie dla poczynań związanych z opisem, ochroną oraz propagowaniem dziedzictwa kulturowego regionu, z uwzględnieniem dorobku kulturowego mniejszości narodowych, etnicznych i religijnych. Kolejnym przyjętym działaniem jest ochrona dziedzictwa cywilizacyjnego oraz rozwój tożsamości regionalnej poprzez inwentaryzację dziedzictwa cywilizacyjnego regionu, budowę infrastruktury zapewniającej jego bezpieczeństwo, propagowanie go wśród mieszkańców oraz włączenie w programy kształcenia różnych typów szkół elementów wiedzy na ten temat.

Program opieki nad zabytkami miasta Głogowa zgodny jest z wyznaczonymi w *Planie zagospodarowania przestrzennego województwa* (uchwalonym przez Sejmik Województwa Dolnośląskiego uchwałą nr XLVIII/873/2002 z dnia 30 sierpnia 2002 r.) celami polityki przestrzennej, zasadami ich realizacji oraz przyjętymi w planie kierunkami działań polityki przestrzennej w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego. W sferze kulturowej obejmującej system ochrony dziedzictwa kulturowego przyjęto w planie ogólne zasady kompleksowości działań ochronnych i rewaloryzacyjnych, łączenia ochrony środowiska kulturowego z ochroną środowiska przyrodniczego oraz promowania regionalnych walorów dziedzictwa kulturowego.

Pozycja Głogowa właściwie określona w obu dokumentach, została potwierdzona w zapisach opracowanego w 2003 r. przez Wojewódzkie Biuro Urbanistyczne *Studium turystycznego zagospodarowania rzeki Odry*. Wyznaczona została miastu rola ważnego bogatego w zabytki ośrodka w turystycznym i rekreacyjnym wykorzystaniu rzeki Odry.

II.7. Gminny program opieki nad zabytkami miasta Głogowa 2007-2011 a akty prawa miejscowego

Program opieki nad zabytkami zgodny jest z dokumentami gminnymi o charakterze strategicznym:

- *Strategią Rozwoju Głogowa* (przyjętą Uchwałą Rady Miejskiej Głogowa Nr XI/308/97 z dnia 25 listopada 1997 r.)
- *Planem Rozwoju Lokalnego Gminy Miejskiej Głogów* (przyjętym Uchwałą Rady Miejskiej Głogowa Nr XXIII/187/2004 z dnia 26 października 2004 r.)
- *Wieloletnim Programem Inwestycyjnym Gminy Miejskiej Głogów na lata 2007-2011*, (przyjętym Uchwałą Rady Miejskiej Głogowa Nr IV/26/2007 z dnia 27 lutego 2007 roku.

oraz dokumentami wyznaczającymi kierunki polityki przestrzennej miasta, jakimi są:

- *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Głogowa* (przyjętym Uchwałą Rady Miejskiej Głogowa Nr XXXV/307/2005 z dnia 25 listopada 2005 r.)
- Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego

1. *Strategia Rozwoju Głogowa* opracowana została przez Wydział Gospodarki Przestrzennej Urzędu Miejskiego w Głogowie w maju 1998 r. Wyznaczone wówczas ogólne kierunki działań są nadal realizowane.

Na potrzeby *Strategii* przeprowadzono bilans słabych i mocnych stron, szans i zagrożeń rozwoju miasta. Bogatą historię miasta oraz liczne zabytki kultury materialnej uznano za silne strony Głogowa. W oparciu o zasoby materialnego dziedzictwa kulturowego określono rozwój turystyki, który stanowić ma o szansach rozwoju miasta. Wśród priorytetów prorozwojowych (jeden z 10 kluczowych celów taktycznych) uznano zmianę wizerunku Głogowa poprzez realizację strefy tzw. „centrum miasta”, grupującego funkcje handlowo-usługowe.

Do głównych zadań strategicznych włączono:

- dokończenie odbudowy obiektów zabytkowych
- zagospodarowanie turystyczno-rekreacyjne terenów nadodrzańskich, obiektów Twierdzy Głogów oraz stworzenie infrastruktury dla turystyki tranzytowej oraz bazy wypadowej dla turystów Pojezierza Leszczyńskiego.
- prowadzenie działań mających na celu poprawę estetyki miasta ze szczególnym uwzględnieniem centrum

2. Podstawowym celem *Planu Rozwoju Lokalnego Gminy Miejskiej Głogów* opracowanego w lipcu 2004 r. i obejmującego lata 2004-2006 z perspektywą dalszej realizacji było wskazanie zadań inwestycyjnych na terenie miasta planowanych do realizacji przy wsparciu z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej (wymóg opracowania tego typu planu wynikał z zapisów Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego ZPORR).

W sferze dziedzictwa kulturowego zostały zidentyfikowane następujące problemy:

- pozostające w ruinie zabytki: teatr, kościół św. Mikołaja
- niezagospodarowane pozostałości Twierdzy Głogów (fosa, forty)

- wymagany remont zamku
- niedokończona odbudowa ratusza z najcenniejszymi pomieszczeniami
- brak składnicy muzealiów archeologicznych
- brak kompleksowej wystawy muzealnej, prezentującej historię miasta

Określono zadania inwestycyjne (zgłoszone zarówno przez jednostki organizacyjne Urzędu Miasta, osoby fizyczne, stowarzyszenia i zakłady pracy), mające na celu poprawę stanu środowiska kulturowego, m.in.

- udostępnianie obiektów atrakcyjnych turystycznie (kazamaty, tunele kontrminowe)
- powstanie Punktu Informacji Turystycznej
- zorganizowanie stałej wystawy archeologicznej z prac wykopaliskowych na terenie Głogowa i Ziemi Głogowskiej, której organizatorem byłoby Muzeum Archeologiczno-Historyczne
- organizacja wystawy muzealnej „Głogów na przestrzeni wieków – miasto wielu kultur” organizatorem byłoby Muzeum Archeologiczno-Historyczne
- powstanie składnicy muzealiów archeologicznych – j.w.
- modernizacja Zamku Książąt Głogowskich – j.w.

3. Główne cele, zasady i zadania polityki przestrzennej, jak również instrumenty jej realizacji, wobec środowiska kulturowego, wyznaczone zostały w obowiązującym *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego*.

- uwzględnione zostały tereny i obiekty chronione na podstawie przepisów szczególnych: obiekty, zespoły i założenia ujęte w rejestrze zabytków, zespoły i obiekty ujęte w ewidencji zabytków, cmentarze i zieleń cmentarna, stanowiska archeologiczne. Ustalono w Studium zakres i zasady ochrony w/w obiektów.
- dokonano oceny zagrożeń wartości środowiska kulturowego. Stan ochrony konserwatorskiej w obszarze miasta uznano za zadawalający, na co mają wpływ prowadzone na terenie Starego Miasta prace odbudowy. Wskazano na konieczność uporządkowania przestrzennego terenu zespołu urbanistycznego w jednostce Ostrów Tumski. Jako zagrożenie dostrzeżono nieprawidłowe z punktu widzenia konserwatorskiego łączenie nowej zabudowy z historyczną tkanką przedmieścia.

W *Studium* wyznaczone zostały kierunki i zasady ochrony środowiska kulturowego:

- zachowanie obiektów zabytkowych poprzez ich konserwację, rewaloryzację, adaptację do współczesnych potrzeb i wymogów
- zachowanie i porządkowanie historycznych układów urbanistycznych oraz porządkowanie ich struktury przestrzennej
- rozwój budownictwa w oparciu o istniejące zabytki na zasadzie kontynuacji cech przestrzennych – kształtowanie skali i formy nowej zabudowy w nawiązaniu do historycznej, jako jej twórczej interpretacji
- rozwój turystyki poprzez wykorzystanie zabytków architektury jako walorów krajoznawczych
- utrzymanie stref ochrony konserwatorskiej
- przekształcanie oraz waloryzację obiektów dysharmonijnych i obszarów zdegradowanych
- podporządkowanie i wpisywanie nowej zabudowy w krajobraz

Wyznaczono następujące kierunki działań:

- wyznaczenie stref ochrony konserwatorskiej oraz ustalenie zasad postępowania w ich obrębie w procesie zagospodarowania terenu
 - utrzymuje się status ochronny obiektów wpisanych do rejestru zabytków województwa dolnośląskiego; ochroną proponuje się objąć obiekty ujęte w wojewódzkiej ewidencji zabytków architektury i budownictwa
 - wyznacza się obszary i obiekty do przekształceń i rehabilitacji, waloryzacji oraz ustala się zasady ich zagospodarowania (np. teren pokoszarowy „Żarków” przy ul. Folwarcznej)
 - proponuje się opracowanie i realizowanie programu konserwatorskiego w celu ratowania najcenniejszych obiektów o walorach kulturowych
 - proponuje się opracowanie i uchwalenie lokalnej polityki finansowej i preferencyjnej dla ratowania obiektów o walorach kulturowych, a także opracowanie systemu promocji dla noworealizowanych obiektów o twórczych rozwiązaniach architektonicznych, w szczególności dla obiektów projektowanych i realizowanych w tradycyjnej konstrukcji i formie
 - proponuje się opracowanie programu popularyzującego zagadnienia związane z miejscową tradycją budowlaną i zabytkami regionu
4. Wyznaczone w *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego* kierunki polityki przestrzennej wobec środowiska kulturowego realizują sukcesywnie uchwalane miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.
5. Zagadnienia opieki nad zabytkami wynikają bezpośrednio z przyjętych przez Gminę w drodze uchwały programów rewitalizacji. Zostaną one szczegółowo omówione w dalszej części *Programu* (rozdział VIII.1).
6. W niniejszym *Programie* wykorzystano materiał zawarty w pozostałych dokumentach wewnętrznych, obowiązujących, lecz nie podlegającym uchwaleniu przez Radę Miasta:
- *Analiza rozwoju turystyki w Głogowie* opracowana przez Wydział Promocji Miasta Urzędu Miasta w Głogowie w 2005 r.
 - *Plan działania w celu turystycznego udostępniania pozostałości „Twierdzy Głogów”* opracowany przez Towarzystwo Ziemi Głogowskiej, Wydział Kultury, Kultury Fizycznej i Turystyki Urzędu Miejskiego w Głogowie, opracowany w 2003 r.
 - *Strategia Integracji Społecznej dla Miasta Głogowa na lata 2006-2020*, opracowane przez International Institute of Poverty w 2006 r.
 - *Program ochrony zieleni w Głogowie*, opracowanym na zlecenie Wydziału Środowiska Urzędu Miejskiego w Głogowie w 2005 r.

III. Ochrona zabytków miasta Głogowa - stan prawny

III.1. Rejestr zabytków

Obiekty, zespoły i założenia urbanistyczne wpisane do rejestru zabytków objęte są rygorami ochrony konserwatorskiej wynikającymi z *Ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami*. Rygory te obowiązują niezależnie od położenia obiektu w poszczególnych strefach ochrony konserwatorskiej lub poza strefami. Wszelkie prace remontowe, zmiany własności, funkcji i przeznaczenia obiektu wymagają pisemnego pozwolenia legnickiej Delegatury WUOZ.

Rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 9 czerwca 2004 r. w sprawie prowadzenia prac konserwatorskich, restauratorskich, robót budowlanych, badań konserwatorskich i architektonicznych, a także innych działań przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków oraz badań archeologicznych i poszukiwań ukrytych lub porzuconych zabytków ruchomych (Dz.U. z dnia 30.czerwca 2004 r.) precyzuje wymagania względem osób prowadzących prace przy obiektach zabytkowych oraz tryb postępowania.

Rozporządzenie określa tryb i sposób wydawania pozwoleń, w tym szczegółowe wymagania, jakim powinien odpowiadać wniosek i pozwolenie na prowadzenie prac konserwatorskich, restauratorskich, robót budowlanych, badań konserwatorskich, badań architektonicznych i innych działań (określonych w *Ustawie o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami*) przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, robót budowlanych w otoczeniu zabytku, badań archeologicznych, poszukiwań ukrytych lub porzuconych zabytków ruchomych w zabytkach wpisanych do rejestru zabytków. Rozporządzenie ponadto określa wymagane kwalifikacje, jakie powinny posiadać osoby uprawnione do prowadzenia prac konserwatorskich, prac restauratorskich, badań konserwatorskich, badań architektonicznych lub badań archeologicznych; dodatkowe wymagania, jakie powinny spełniać osoby kierujące robotami budowlanymi; sposób potwierdzania posiadanych kwalifikacji i dodatkowych wymagań; standardy dotyczące dokumentacji prowadzonych prac konserwatorskich i restauratorskich przy zabytku ruchomym wpisanym do rejestru zabytków oraz badań archeologicznych.

Rejestr zabytków - woj. dolnośląskie, miasto Głogów Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków we Wrocławiu.
--

- Rejestr zabytków nieruchomych obejmuje 2 układy urbanistyczne oraz 21 zespołów i obiektów;
- Rejestr zabytków ruchomych obejmuje łącznie 308 obiektów;
- Rejestr zabytków archeologicznych obejmuje 10 stanowisk.

Do rejestru zabytków nie wpisuje się zabytków wpisanych do inwentarza muzeum lub wchodzącego w skład narodowego zasobu bibliotecznego. Muzea stanowią najważniejszą formę organizacyjną opieki nad zabytkami ruchomymi. W Głogowie działa samorządowe Muzeum Archeologiczno-Historyczne z siedzibą w Zamku Książąt Głogowskich. Kwestie związane z ochroną zbiorów muzealnych reguluje *Ustawa z dnia 21 XI. 1996 r. o muzeach* (Dz.U. Nr 5 z 1997 r., poz. 24 z późniejszymi zmianami).

III.1.1. Rejestr zabytków nieruchomości

- W obszarze miasta Głogowa brak obiektów wpisanych na Listę Światowego Dziedzictwa Kulturalnego i Naturalnego UNESCO, jak również uznanych przez Prezydenta RP za Pomnik Historii.
- Do rejestru zabytków architektury w Głogowie wpisanych zostało łącznie 23 obiekty i zespoły obiektów.
- Przedmiotem ochrony prawnej w Głogowie są założenia urbanistyczne: Starego Miasta i Ostrowa Tumskiego oraz układ urbanistyczny historycznej wsi Brzostów. Do rejestru zabytków wpisano ponadto elementy dawnych fortyfikacji, w tym umocnienia średniowieczne, najcenniejsze obiekty sakralne i budynki użyteczności publicznej. Stosunkowo niewielką grupę stanowią domy mieszkalne (3 obiekty).

WOJEWÓDZKI REJESTR ZABYTKÓW NIERUCHOMYCH:

L.p.	Obiekt	Adres	Rejestr zabytków	Właśność
1.	Historyczny zespół urbanistyczny miasta		89/301/L z dn. 16.04.1958r. oraz 2178/443/L z dn. 31.03.1975 r.	
2.	Mury miejskie		668/360/L z dn. 18.12.1963 r.	GMGłogów
3.	Fragment fortyfikacji	Ul. Wały Bolesława Chrobrego	96/A/02 z dn. 29.08.2002r.	GMGłogów
4.	Budynek forteczny – blokhauz nr 1	Ul. Wały Bolesława Chrobrego	97/A/02 z dn. 5.09.2002 r.	parafia
5.	Szczelina przeciwlotnicza	Na południe od ul. Bolesława Krzywoustego	95/A/02 z dn. 7.08.2002 r.	GMGłogów
6.	Brama Szpitalna		669/361/L z dn. 18.12.1963 r.	GMGłogów
7.	Kościół p.w. św. Mikołaja (ruina)	Ul. Parafialna	48 z dn. 25.11.1949 r.	GMGłogów
8.	Kolegiata p.w. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny	Pl. Kolegiacki 10	47 z dn. 25.11.1949 r.	parafia rzymsko-katolicka p.w. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny
9.	Kościół ewangelicki Łodzi Chrystusowej (miejsce po kościele eksponowane w formie lapidarium)		40 z dn. 25.11.1949 r.	GMGłogów
10.	Kościół garnizonowy Bożego Ciała, d. jezuitów	Ul. Powstańców 1	49 z dn. 25.11.1949 r.	parafia
11.	Dom parafialny wraz z kaplicą	Ul. Staromiejska 17	159/A/03 z dn. 12.05.2003 r.	parafia
12.	Zamek książęcy	Ul. Brama Brzostowska	80/300/L z dn. 25.02.1958 r.	GMGłogów
13.	Budynek Sądu Rejonowego	Ul. Gen. Kutrzeby 2	1031/L z dn. 28.12.1994 r.	Skarb Państwa
14.	Ratusz	Rynek 10	37 z dn. 25.11.1949 r.	GMGłogów
15.	Teatr Miejski (ruina)	Rynek	46 z dn. 25.11.1949 r.	GMGłogów

16.	Układ urbanistyczny dawnej wsi Brzostów	Głogów-Brzostów	973/L z dn. 11.03.1992 r.	
17.	Kościół filialny p.w. św. Wawrzyńca	Głogów-Brzostów, ul. Okrężna 14	155/305/L z dn. 14.03.1961 r.	parafia rzymskokatolicka p.w. św. Wawrzyńca
18.	Cmentarz przykościelny (zamknięty)	Głogów-Brzostów, ul. Okrężna	762/L z dn. 28.12.1987r.	parafia rzymskokatolicka p.w. św. Wawrzyńca
29.	Dom mieszkalny	Głogów-Brzostów, ul. Okrężna 13	2084/429/L z dn. 5.05. 1971 r.	własność prywatna
20.	Dom mieszkalny	Głogów-Brzostów, ul. Okrężna 25	377/339/L z dn. 2.04.1963 r.	własność prywatna
21.	Kościół parafialny p.w. Najświętszego Serca Pana Jezusa	Głogów-Krzepów, ul. Kościelna 1	A/744 z dn. 4.04.2006 r.	parafia rzymskokatolicka p.w. Najświętszego Serca Pana Jezusa
22.	Dom mieszkalny	Głogów-Krzepów, ul. Osadników 15	692/384/L z dn. 18.12.1963 r.	własność prywatna
23.	Kaplica p.w. św. Heleny	Głogów-Wróblin	375 z dn. 2.04.1963 r.	parafia rzymskokatolicka w Brzegu Głogowskim

- Wśród obiektów wpisanych do rejestru zabytków z obszaru miasta Głogowa przeważają obiekty, pozostające własnością gminną i kościelną.

ZABYTKI NIERUCHOME ZE WSKAZANIEM WŁASNOŚCI:

Własność:	Liczba zabytków
Skarb Państwa	1
Własność gminna	9
Własność prywatna	3
Własność związków wyznaniowych	8
Współwłasność	2

ZABYTKI NIERUCHOME ZE WSKAZANIEM RODZAJU ZABYTKU:

Rodzaj zabytku:	Liczba zabytków:
Zespoły urbanistyczne	2
Sakralne	8
Obronne	5
Użyteczności publicznej	3
Zamki	1
Zespoły dworskie i folwarczne	-
Parki – zieleń	-
Mieszkalne	3
Przemysłowe	-
Cmentarze	1

III.1.2. Rejestr zabytków ruchomych

Do rejestru zabytków ruchomych województwa dolnośląskiego zostały wpisane wystrój i wyposażenie zabytkowych kościołów: p.w. św. Wawrzyńca, p.w. Bożego Ciała, kolegium pojezuickiego i kaplicy parafialnej św. Mikołaja (łącznie 308 obiektów). Spośród zabytków ruchomych wystrój wnętrza kaplicy parafialnej Św. Mikołaja w Głogowie stanowi własność gminną.

WOJEWÓDZKI REJESTR ZABYTKÓW RUCHOMYCH:

Adres	obiekt	nr decyzji	data
Głogów, ul. Okrężna	Wystrój architektoniczny i wyposażenie wnętrza kościoła p.w. Św. Wawrzyńca w Głogowie	578/11/B/70	26.10.1976 r.
Głogów, ul. Okrężna	Rzeźby znajdujące się na cmentarzu przy kaplicy p.w. Św. Wawrzyńca w Głogowie	36/406/L/81	28.12.1971 r.
Głogów, ul. Powstańców	Wystrój i wyposażenie architektoniczne wnętrza kościoła p.w. Bożego Ciała w Głogowie	584/39	28.12.1971 r.
Głogów, ul. Powstańców	2 portale barokowe (kolegium pojezuickie) w Głogowie	582/37	28.12.1971 r.
Głogów, ul. Starowałowa	Wystrój wnętrza kaplicy parafialnej Św. Mikołaja w Głogowie	35/1/404/L/81	28.12.1971 r.
Głogów, ul. Brama Brzostowska	Portale dziedzińca zamku	583/38/B/73	27.02.1973 r.
Głogów – Krzepów	Rzeźby z kościoła w Krzepowie	580/27/B/71	13.03.1971 r.

III.1.3. Rejestr zabytków archeologicznych

Do rejestru zabytków archeologicznych w granicach administracyjnych miasta Głogowa wpisanych zostało 10 stanowisk związanych z kulturą łużycką, przeworską i okresem średniowiecza, w tym osady i ślady osadnictwa, cmentarzyska ciałopalne i szkieletowe oraz grodzisko/podgrodzie i obiekty sakralne na Ostrowie Tumskim.

WOJEWÓDZKI REJESTR ZABYTKÓW ARCHEOLOGICZNYCH:

L.p.	Opis stanowiska (funkcja obiektu, kultura, chronologia)	Metryczka (obszar AZP/ nr w miejscowości/ nr na obszarze)	Rejestr zabytków	Uwagi
1	Grodzisko/podgrodzie – wczesne średniowiecze, XI-XIII wiek; cmentarzysko szkieletowe – wczesne średniowiecze XII wiek; kolegiata – wczesne średniowiecze; kaplica Św. Anny – późne średniowiecze	68-19/2/2	193/85 KZA-1-V-108/68 ZG z dnia 01.12.1968	
2	Osada – okres wpływów rzymskich; osada – wczesne średniowiecze, VIII-IX/X wiek	68-19/3/3	191/85 KZA-1-V-107/68 ZG z dnia 01.12.1968	
3	Cmentarzysko – wczesne średniowiecze; osada – wczesne średniowiecze.	68-19/4/4	190/85 KZA-1-V-106/68 ZG z dnia 01.12.1968	
4	Cmentarzysko ciałopalne ludności kultury łużyckiej o nieokreślonej bliżej chronologii.	68-19/5/5	194/85 KZA-1-V-109/68 z dnia 01.12. 1968	
5	Cmentarzysko ciałopalne ludności kultury łużyckiej z IV okresu epoki brązu	68-20/6/6	195/85 KZA-1-V-109/68 z dnia 01.12.1968	
6	Cmentarzysko ciałopalne ludności kultury łużyckiej z V okresu epoki brązu	68-19/7/7	196/85 KZA-1-V-111/68 ZG	
7	Cmentarzysko kultury łużyckiej; cmentarzysko kultury przeworskiej z okresu wpływów rzymskich.	68-20/2/2	200/85 KZA-1-V-115/68 z dnia 01.12.1968	Obręb Nosocice
8	Cmentarzysko ludności kultury łużyckiej o nieokreślonej bliżej chronologii; ślad osadnictwa – pradzieje; osada? - średniowiecze	67-18/1/9	199/85 KZA-1-V-114/68 ZG z dnia 01.12.1968	Obręb Wróblin Głogowski
9	Osada ludności kultury łużyckiej o bliżej nieokreślonej chronologii Osada – pradzieje Osada – wczesne średniowiecze VIII-IX w.	67-19/8/6	182/85 KZA-1-V-98/68 ZG z dnia 1.12.1968	Dawniej Żukowice
10	Osada – wczesne średniowiecze	67-19/47/216	A-247/92 z dnia 14.09.1992	Dawniej Żukowice

III.2. Zabytki ruchome w zbiorach muzealnych

Muzeum Archeologiczno-Historyczne mieszczące się w Zamku Książąt Głogowskich jest instytucją podległą Gminie Miejskiej.

- Zasoby zabytków ruchomych skatalogowanych w księgach inwentarzowych w zbiorach Muzeum Archeologiczno-Historycznym:

MUZEALIA I DEPOZYTY (WEDŁUG DYSCYPLIN, ZGODNIE Z ANALIZAMI GUS)

Dyscyplina	Muzealia
Ogółem	43 642
Sztuka	195
Archeologia	41 643
Etnografia	13
Historia	867
Militaria	67
Numizmaty	646
Technika	201

- Muzeum wzbogaca swoje zbiory, kupując nowe eksponaty, a wraz z prowadzonymi pracami architektoniczno-archeologicznymi, jakie wynikają m.in. z procesu odbudowy Starego Miasta, pozyskuje kolejne eksponaty. Do tej pory przeprowadzono badania archeologiczne i archeologiczno-architektoniczne na około 200 stanowiskach, głównie w Głogowie, ale również w okolicach. Zabytki prezentowane są na wystawach: stałych („Skarb z Głogowa”, „Detale architektoniczne ze Starego Miasta z wieży zamkowej”) i czasowych, np. „Skarby Ziemi Głogowskiej” (również w wersji wirtualnej: www.glogow.pl/mah/wystawa). Muzeum nie ogranicza się tylko do wystaw o tematyce archeologicznej. We współpracy z różnymi instytucjami przygotowywane są czasowe prezentacje historyczne, etnograficzne oraz wystawy prac artystów-plastyków. Niestety, dostrzegalny jest brak stałej i interdyscyplinarnej wystawy, prezentującej dzieje Głogowa i Ziemi Głogowskiej.
- Oprócz badań naukowych muzeum prowadzi działalność wydawniczą (serie wydawnicze: Głogowskie Zeszyty Naukowe, Biblioteczka Popularno Naukowa i czasopismo: „Dolnośląskie Wiadomości Prahistoryczne”), edukacyjną (lekcje muzealne dla dzieci i młodzieży, zajęcia edukacyjne realizowane w oparciu o wystawy muzealne, warsztaty dla nauczycieli), popularyzatorską (konkursy historyczne, turnieje rycerskie, Koło Numizmatyczne, Filatelistyczne), a także udostępnia swoje zbiory i opracowania naukowe zainteresowanym badaczom i pasjonatom.

III.3. Gminna ewidencja zabytków

- Gminna ewidencja zabytków nieruchomości

Zgodnie z art. 21. *Ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami* "ewidencja zabytków jest podstawą do sporządzania programów opieki nad zabytkami przez województwa, powiaty i gminy".

Ewidencją zostają objęte zabytki architektury i budownictwa: zespoły i obiekty o istotnych, lokalnych walorach historycznych, kulturowych i krajobrazowych oraz zabytki archeologiczne. Obowiązek prowadzenia gminnej ewidencji zabytków nieruchomości spoczywa na Prezydencie Miasta (art. 22 pkt 4 *Ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami*).

Gminna ewidencja nie jest dokumentem zamkniętym; winna być uzupełniana i weryfikowana. Jej zmiany nie powodują nieważności ustaleń studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz gminnego programu opieki nad zabytkami.

Ewidencja gminna winna podlegać okresowej aktualizacji, polegającej m.in. na wykreśleniu z ewidencji obiektów nieistniejących oraz gruntownie przebudowanych (zmiana bryły budynku, układu i wielkości otworów okiennych, skucie wystroju elewacji etc.), w oparciu o dane dostarczane z WUOZ delegatury w Legnicy uzupełnianiu o zmiany stanu prawnego – wpis obiektu do rejestru zabytków, nowe ustalenia naukowe, oraz w oparciu o dane WUOZ uzupełnianiu i weryfikacji wykazu stanowisk archeologicznych.

Prace nad Gminną Ewidencją Zabytków prowadzone są w od 2003 r. w Wydziale Gospodarki Przestrzennej i Architektury (obecnie Wydział Rozwoju Miasta) Urzędu Miejskiego w Głogowie. Ewidencja Gminna obecnie zawiera 285 kart adresowych zabytków nieruchomości z terenu Gminy Miejskiej Głogów. Ewidencja obejmuje nie wpisane do rejestru zabytków dzieła architektury i budownictwa, budownictwa obronnego, obiekty techniki, cmentarze i miejsca upamiętniające wydarzenia historyczne. Ewidencja Gminna jest w trakcie tworzenia. W założeniu ma być dokumentem otwartym, w miarę potrzeb aktualizowanym. Do ewidencji gminnej zostaną również dołączone karty adresowe obiektów wpisanych do rejestru zabytków jak również historycznych zespołów budowlanych, układów zieleni zabytkowej i krajobrazu kulturowego. Karty sporządzane są w formie wydruków z wklejoną dokumentacją fotograficzną (skatalogowane w tomach), jak również w wersji elektronicznej, dostępnej na stronie internetowej *sit.glogow.pl* (lista obiektów załączona do niniejszego *Programu* jako aneks).

Najliczniejszą grupę obiektów ujętych do tej pory w ewidencji stanowią obiekty mieszkalne, forteczne i koszarowe, użyteczności publicznej, obiekty przemysłowe, cmentarze i miejsca pocmentarne, obiekty sakralne, kaplice, plebanie.

- Gminna ewidencja zabytków archeologicznych

Dla potrzeb niniejszego opracowania wykorzystano przede wszystkim aktualizowaną na bieżąco komputerową bazę danych, zarządzaną przez program ArPol, a zawierającą informacje o stanowiskach archeologicznych z obszaru Dolnego Śląska (ROBiDZ we Wrocławiu). Przeprowadzono również kwerendę w archiwum WUOZ we Wrocławiu, Delegatura w Legnicy. Poszukiwania archiwalne dotyczyły stanowisk odkrytych i zweryfikowanych w trakcie akcji Archeologicznego Zdjęcia Polski prowadzonej w obrębie

administracyjnym Głogowa w latach 80. oraz stanowisk, których badania, głównie wykopaliskowe, podjęto pod koniec lat 80. w latach 90. i po roku 2000 w związku z prowadzonymi inwestycjami. Uwzględniono również informacje zawarte w „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania miasta Głogowa” (1998) wraz ze zmianą studium (2005). Materiały te, czyli wykazy stanowisk archeologicznych z ich graficznym odwzorowaniem na mapie, są dostępne na stronie: <http://sit.glogow.pl/>. W wyniku poszukiwań archiwalnych ustalono, że obecnie z terenu przynależnego administracyjnie do Głogowa znanych jest 159 stanowisk archeologicznych. Większość z nich (133) można zlokalizować na mapie, natomiast informacje o pozostałych (26) wydają się na tyle ogólne, że ich kartograficzne zobrazowanie stało się niemożliwe. Na terenie Ostrowa Tumskiego, zamku książęcego wraz z przyległościami i Starego Miasta nie zaznaczano poszczególnych wykopów (oprócz obiektów archiwalnych), traktując te tereny jak wielkoobszarowe stanowiska archeologiczne, zawierające podziemne relikty budownictwa sakralnego, obronnego i miejskiego.

Uwzględnione w GEZ obiekty należą w większości do tzw. typu płaskiego (osady, cmentarzyska, ślady i punkty osadnictwa, skarby).

Ustawowe wymogi gminnej ewidencji zabytków w części dotyczącej zabytków archeologicznych spełnia zestawienie stanowisk archeologicznych oraz ich lokalizacja na mapie w skali 1: 10 000 zawarte w obowiązującym *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego* (lista obiektów załączona do niniejszego *Programu* jako aneks).

- Aktualizacja gminnej ewidencji zabytków w części obejmującej zabytki nieruchome prowadzona jest na bieżąco przez Wydział Rozwoju Miasta Dział Planowania i Architektury Urzędu Miejskiego; w części dotyczącej zabytków archeologicznych zakłada się aktualizację przy zmianach *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego* oraz sporządzaniu(zmianach) miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

III.4. System ochrony krajobrazu kulturowego gminy w dokumentach prawa miejscowego

W *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Głogowa* wyznaczone zostały następujące instrumenty dla realizacji polityki przestrzennej wobec środowiska kulturowego:

1. w obszarze miasta nie ustanowiono obszarów o charakterze rezerwatów kulturowych i parków kulturowych;
2. obszary i obiekty objęte ochroną konserwatorską na podstawie przepisów szczególnych (objęte wpisem do rejestru zabytków): cmentarze, stanowiska archeologiczne, obiekty architektury i budownictwa;
3. ewidencja dóbr kultury;
4. zapisy regulacyjne dotyczące polityki przestrzennej wobec środowiska kulturowego, wprowadzone do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, w tym – ustalenia dotyczące stref ochrony konserwatorskiej (dla uzyskania mocy prawnej strefy ochrony wymagają uchwalenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego). Wyznaczono spójny system stref ochrony konserwatorskiej, które zapewniają ochronę konserwatorską najcenniejszych kulturowo, historycznie i krajobrazowo obszarów miasta:
 - strefa „A” ochrony konserwatorskiej (wyznaczono dla trzech rozłącznych obszarów wpisanych do rejestru zabytków: zespół Starego Miasta wraz z resztą murów obronnych, nowożytnych fortyfikacji oraz promenadami; Ostrowa Tumskiego oraz układu ruralistycznego Brzostowa)
 - strefy „B” ochrony konserwatorskiej (wyznaczono dla następujących obszarów: bezpośredniego otoczenia Ostrowa Tumskiego, dzieła obronne położone na wschód od Ostrowa Tumskiego, na obecnych terenach wodonośnych Głogowa, dla fragmentu terenu przylegającego od pn.-zach. do strefy „A” historycznego centrum, w którym to obszarze znajdują się relikty starego cmentarza żydowskiego, dla Skweru Pionierów wraz z sąsiadującym zespołem szkół oraz dla dawnego cmentarza ewangelickiego przy ul. Obrońców Pokoju)
 - strefa „K” ochrony krajobrazu kulturowego (wyznaczona dla terenów położonych na północ od granic historycznego centrum oraz dla osiedla Brzostów – wokół strefy „A”)
 - strefa „E” ochrony ekspozycji (wyznaczona dla obszarów położonych pomiędzy historycznym centrum miasta a drogą przebiegającą na północ od Ostrowa Tumskiego, poza granicami administracyjnymi miasta)
 - strefy „OW” obserwacji archeologicznej (wyznaczone dla dawnych wsi o metryce średniowiecznej – Widziszów, Nosocice i Krzepów oraz dla przedmieścia średniowiecznego miasta Głogów, przylegającego do strefy „A”)
 - strefy ochrony zabytkowych układów zieleni – parki, cmentarze, tereny pocmentarne

5. instrumenty urbanistyki operacyjnej (m.in. plany działań dotyczące rewitalizacji lub rehabilitacji obszarów, w których zadania w zakresie ochrony wartości dziedzictwa kultury powinny być wiodącymi problemami gospodarki przestrzennej, programy i strategię rewitalizacji)

Najistotniejsze znaczenie w strukturze miasta mają zespoły urbanistyczne Starego Miasta i Ostrowa Tumskiego z pofortecznymi założeniami zielonymi oraz układ ruralistyczny dawnej wsi Brzostów.

Za wyjątkiem układu urbanistycznego Brzostowa, który – otoczony pełną ochroną konserwatorską – nie jest obszarem, na którym mogą występować konflikty przestrzenne, wymienione obszary wymagają nadal zróżnicowanych i wielopłaszczyznowych działań zarówno urbanistycznych jak i ekonomicznych, związanych z rekonstrukcją silnie przekształconego układu przestrzennego oraz regulacją nowej zabudowy Starego Miasta oraz Ostrowa Tumskiego.

W *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Głogowa* ustalone zostały podstawowe zasady rozwoju przestrzennego miasta, dotyczące działań w zakresie ochrony, rewitalizacji i kreacji wartości kulturowych; wyznaczono obszary wymagające rewitalizacji (rehabilitacji i przekształceń istniejącego stanu zagospodarowania; uznano priorytetowe znaczenie rekonstrukcji układu urbanistycznego i rewitalizacji obszaru Starego Miasta.

Obszary miasta objęte w *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Głogowa* strefami ochrony konserwatorskiej (z wyjątkiem fragmentów strefy „E”) posiadają pełne pokrycie miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego.

IV. Charakterystyka zasobów kulturowych miasta. Ocena stanu i funkcjonowania środowiska kulturowego.

Analiza funkcjonalno-chronologiczna stanowisk archeologicznych wskazuje, że obszar dzisiejszego Głogowa co najmniej od neolitu (5000/4500 - 1800 lat p.n.e.) wzbudzał zainteresowanie jako optymalny pod względem osadniczym (żyzne gleby, dobrze wykształcona sieć wodna). Oczywiście nie można wykluczyć, że już wcześniej grupy ludzkie cyklicznie penetrowały te tereny, aczkolwiek nie dysponujemy obecnie precyzyjnie datowanymi dowodami ich pobytu. W późniejszych epokach (epoka brązu, okres halsztacki, okres lateński, okres wpływów rzymskich) zainteresowanie terenem obecnego Głogowa nie słabło. Wyrażna intensyfikacja procesów osadniczych nastąpiła we wczesnym średniowieczu.

Pierwsza wzmianka o grodzie głogowskim pochodzi z kroniki Thietmara z 1010 roku i dotyczy obiektu lokalizowanego w północno-zachodniej części Ostrowa Tumskiego. Już od XII wieku istniała rozległa kasztelania głogowska z osadami służebnymi (np. osada rybacka przy dawnej ulicy Rybaki). Wkrótce na lewym brzegu Odry powstała osada targowa (Stare Miasto). Na początku XIII wieku rozpoczęła się budowa kolegiaty NMP oraz rozbudowa infrastruktury wokół niej. Mniej więcej w tym czasie został opuszczony gród kasztelański, zaś nowe centrum władzy po oddzieleniu księstwa głogowskiego od wrocławskiego księcia Konrada II powstało w miejscu istniejącego do dzisiaj zamku. Od tej pory Ostrów Tumski zaczął pełnić funkcje wyłącznie sakralne dla ogółu i rezydencjonalne dla kapituły.

W połowie XIII wieku nastąpiła lokacja Głogowa na prawie niemieckim, w tym samym czasie miasto stało się stolicą samodzielnego księstwa, co owocowało m.in. stałym wzrostem potencjału gospodarczego. Rozwój i funkcjonowanie późnośredniowiecznej aglomeracji miejskiej potwierdzają liczne odkrycia archeologiczne. Został wytyczony układ miasta na planie regularnym, z prostokątnym rynkiem i kościołem św. Mikołaja. W 1253 r. Głogów otrzymał prawo magdeburskie. Harmonijny rozwój miasta i przedmieść trwał do czasu wojny trzydziestoletniej. W latach 1630-32 miasto zostało przekształcone w twierdzę. W miejscu średniowiecznych przedmieść powstawały umocnienia i fortyfikacje.

Rozwój miasta od 1 połowy XIX w. związany był ze stopniową likwidacją twierdzy. Dodatkowymi czynnikami była budowa linii kolejowej (1844) oraz w 1846 r. mostu kolejowego na Odrze. Nastąpił rozwój urbanistyczny miasta w kierunku zachodnim; po 1860 r. zagospodarowane zostały tereny wokół portu zimowego i dworca kolejowego - w ten sposób ukształtowana została dzielnica przemysłowo-handlowa (*Ruestervorstadt*). Od lat 90. XIX w. powstawała zabudowa dzielnicy *Wilhelmstadt* na wschód od Starego Miasta, z licznymi budynkami użyteczności publicznej oraz synagogą.

Największy rozkwit urbanistyczny miasto przeżyło po rozebraniu w 1903 r. fortyfikacji oraz zakupieniu przez miasto terenów pofortecznych. W 1905 r. powstał nowoczesny plan zabudowy z podziałem na obszar handlowo-usługowy Starego Miasta oraz dzielnice mieszkaniowe. Obszary wcześniej ufortyfikowane poddano daleko idącym przekształceniom. Urządzono szeroki pas zieleni z promenadą, nadal jednak pas umocnień blokował rozwój urbanistyczny miasta oraz zagospodarowywanie nowych terenów pod budownictwo. Na południe od promenady powstała dzielnica willowa - ekspresjonistyczne osiedle mieszkaniowe wzniesione w latach 1924-25 wg proj. E. Griesingera przy ul. 1 Maja oraz modernistyczny kompleks mieszkaniowy dla kadry oficerskiej z lat 1928-30 przy Wałach Chrobrego. W latach 20. XX w. prowadzono prace nad odbudową fortyfikacji. Głogów stał się jedną z najważniejszych baz wojskowych na wschodnich obszarach Rzeszy. Rozbudowano wówczas koszary oraz całą „infrastrukturę” wojskową. W 1944 r. zostało uznane za miasto-twierdzę.

Przełomowym dla rozwoju miasta stał się rok 1945 r., gdy podczas działań wojennych zniszczone zostało niemal całe miasto. Zniszczeniu uległy wówczas zarówno zabytki architektury, jak również zabytki ruchome, m.in. wyposażenie świątyń. Przerwana została ciągłość kulturowa miasta.

W historii powojennego Głogowa można wydzielić dwa etapy: lata odbudowy powojennej oraz okres związany z budową ośrodka przemysłu miedziowego od końca lat 60. XX w. W ciągu pierwszych piętnastu lat po zakończeniu działań wojennych rozebrano zniszczoną działaniami wojennymi zabudowę. Rozebrano relikty zespołów poklasztornych: franciszkanów z kościołem św. Stanisława, klarysek z kościołem św. Krzyża, w 1962 r. wyburzono ruiny wieży ratuszowej, w 1968 r. fasadę ewangelickiego kościoła Łodzi Chrystusowej. Pozostawiono w wyburzonej przestrzeni staromiejskiej zabezpieczone ruiny ratusza, teatru i kościołów św. Mikołaja i Bożego Ciała. Pierwszymi odbudowanymi obiektami zabytkowymi był kościół Bożego Ciała i zamek. Koncepcja planowej odbudowy Starego Miasta narodziła się w 1980 r. w grupie architektów koła SARP. W zasadzie idea ta jest nadal realizowana – głównym założeniem jest odbudowa miasta przy zachowaniu dawnej siatki ulic, placów i kwartałów, natomiast zabudowa w ogólnym charakterze, proporcjach, podziałach elewacji ma nawiązywać do historycznej. Możliwe do odbudowania budowle monumentalne stanowią dominanty architektoniczne – jak i „miejsca szczególne” starówki. Planowana jest restauracja fosy i innych elementów architektury obronnej. Założenia odbudowy najcenniejszej historycznej dzielnicy miasta przyjęte zostały w szczegółowym planie zagospodarowania przestrzennego centrum Głogowa, zatwierdzonym w 1983 r. Pierwsze prace przy odbudowie rozpoczęto w 1985 r. Projekt „Odbudowa Starego Miasta” został nagrodzony w konkursie *Investcity 98*, natomiast w 2000 r. uzyskał Nagrodę Prezesa Urzędu Mieszkalnictwa i Rozwoju Miast, a Głogów otrzymał tytuł „Miasto 2000”.

Priorytetowym zadaniem dla władz miasta w okresie powojennym była i jest odbudowa najcenniejszych obiektów, które obecnie mają szansę nadać charakter odbudowywanej starówce oraz obszarowi Ostrowa Tumskiego:

- Kolegiata p.w. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny, wzniesiona w XII w., jako kolegiata wzmiankowana w 1218 r., od 1228 siedziba archidiakona; wybudowana jako romańska, trójnawowa bazylika zapewne w l. 1253-73; obecny, gotycki kształt nadany został budowli podczas przebudowy w l. 1413-66; obecnie jest to trójnawowa budowla halowa.
- Kościół jezuicki, obecnie parafialny Bożego Ciała oraz dawne kolegium. Czteroskrzydłowe założenie jezuickie zaprojektowane przez G. Simonetti'ego; kościół wzniesiony w l. 1696-1702 w miejscu gotyckiej kaplicy Bożego Ciała. Budowa dokończona w l. 1711-15 przez J.B. Peintnera. Konsekrowany w 1729 r. Zniszczony w wyniku pożaru w 1758 r.; odbudowany w l. 1825-26 – i wówczas pełnił funkcję kościoła garnizonowego. Zniszczony w 1945 r., odbudowany w l. 1960-64. Kościół na planie wydłużonego prostokąta, emporowo-halowy, fasada dwuwieżowa; z wolutowym szczytem. Cześciowo zachowane wyposażenie wnętrza. Gmach kolegium wzniesiony został wg projektu G. Simonetti'ego, ukończone w l. 1718-22 również wg projektu J.B. Peintnera. W 1776 r. kolegium przejęte przez państwo., zniszczone w 1945 r. Na planie wydłużonego prostokąta, 3 kondygnacyjne.
- Zamek Księżąt Głogowskich – pierwotny wzniesiony zapewne w 2 poł. XIII w. przez ks. Konrada I. Zamek murowany wznoszony etapami od 1 poł. XIV w.; włączony w obręb fortyfikacji. Zniszczony w 1480 r., odbudowany w l. 1652-69,

rozbudowany w 2 poł. XVIII w., przekształcony w 2 poł. XIX w., zburzony w 1945 r., odbudowany w l. 1971-83 z przywróceniem form barokowej rezydencji książęcej. Założenie czteroskrzydłowe ze średniowieczną wieżą głogową. Obecnie siedziba Muzeum.

- Ratusz (ostatni etap odbudowy) – siedziba rady miejskiej istniała od końca XIII w., ostateczną swą formę ratusz uzyskał w wyniku gruntownej przebudowy w latach 1831-34 wg proj. A. Sollera z korektami K.F. Schinkla z wykorzystaniem murów wcześniejszej budowli (wzniesionej w XV w., odbudowany w 1574 r. jako renesansowy). Spalony w 1945 r., odbudowywany jest od 1989 r. Jest to budowla dwuskrzydłowa, założona na planie litery „L” z wysoką narożną wieżą; w obecnej, odbudowanej formie – od 2002 r. – jest siedzibą władz miejskich.

Władze miasta podejmują się dzieła odbudowy pozostających nadal w ruinie niezwykle cennych dla Głogowa obiektów. Są to:

- Teatr Miejski - wzniesiony w miejscu średniowiecznych ław mięsnych, w latach 1799-1801) według projektu Ch.V. Schultze, przebudowany w l. 1857-59 oraz na pocz. XX w. Zniszczony w 1945 r.
- Kościół parafialny p.w. św. Mikołaja - wzniesiony w l. 1230-40 jako bazylika romańska, po lokacji miasta. Przebudowany w l. 1291-1309, następnie przekształcony w trójnawową gotycką budowlę halową (przed 1431). Kościół barokizowany w latach 1642 oraz 1758-73. Zniszczony w 1945 r.

Obraz miasta dopełniają mury i fortyfikacje miejskie. Wznoszone od końca XIII w. mury ceglane otwarte od strony Odry, z bramami chronionymi przez baszty: Brzostowską, Szpitalną i Odrzańską, Świętojańską Bożego Ciała (Wrocławską) i furtę Młyńska. W 1 poł. XV w. wzniesiono drugą linię murów z basztami, dodatkowo otoczoną podwójną fosą oraz wzmocnioną barbakanami przed Bramą Brzostowską i Polską. Wokół kolegiaty na Ostrowie w 1471 r. założona została fosa i wał, następnie wzmocnione bastionami. Rozbudowa fortyfikacji nastąpiła w latach 1630-32 i wiązała się z likwidacją przedmieść i średniowiecznych świątyń zakładanych poza murami. Fortyfikacje wzmocnione zostały w l. 1642-48; w obręb twierdzy wciągnięto również obszar Ostrowa Tumskiego wraz z kolegiatą, gdzie w latach 1652-1725 wzniesiono umocnienia bastionowe. W okresie pruskim, na zlecenie Fryderyka II rozbudowano system obronny miasta; od 1741 r. powstawała twierdza z gwiaździstymi rozplanowanymi umocnieniami – bastionami i murami kurtynowymi. W 2 poł. XIX w. rozpoczęto likwidację fortyfikacji: nastąpiło to w dwóch etapach: 1858-1903 i 1903-1935. Zachowały się fragmenty murów obronnych oraz fragmenty nowożytnych fortyfikacji: fosy, bastiony, forty.

Wśród zachowanej, zdziesiątkowanej w 1945 r. zabudowy historycznej wyróżnić należy obiekty użyteczności publicznej: gmach Sądu Rejonowego (1910-11), dworzec kolejowy (1932-35, odbudowany 1947), Bank Rzeszy przy pl. Piotra Skargi (1892), gmach poczty (1892), kompleks budowli szpitala miejskiego przy ul. Staszica (1896).

Wymienić należy jeszcze obiekty nie zachowane, które w przeszłości tworzyły klimat miasta:

- klasztor Franciszkanów z kościołem św. Stanisława (fund. 1249, rozbud. XV w., rozebrane 1965 r.),
- klasztor Dominikanów, fund. 1258; rozebrany po 1810 r.,

- klasztor Klarysek i kościół św. Krzyża, fund. 1307 r., rozebrany ok. 1960 r.,
- klasztor Bernardynów, zał. 1465 r., po 1810 r. zabudowania przeszły na własność skarbu państwa, po zniszczeniach wojennych rozebrane w 1945 r.
- Kościół Pokoju, 1651 wzniesiony za murami miasta; zniszczony w 1654 r., w 1655 r., wg projektu A. Saebischa wzniesiono nową świątynię halową, która spłonęła 1758 r. Zastąpiony przez kościół Łodzi Chrystusowej (*Schifflein Christi*), wzniesiony w latach 1764-72 według projektu K.G. Langhansa, zniszczony w 1945 r., ruiny kościoła rozebrane zostały w 1968 r.
- synagoga, wzniesiona w l. 1891-92 wg proj. arch. berlińskich H. Abessera i J. Kroegera; podpalona i rozebrana w 1938 r.

W formie lapidarium zagospodarowuje się miejsca po obiektach zniszczonych doszczętnie: miejsce po romańskim kościele św. Piotra, synagodze i kościele ewangelickim Łodzi Chrystusowej. W podobny sposób planuje się zagospodarować relikty średniowiecznych kościołów przyklasztornych klarysek i franciszkanów.

W obecnych granicach administracyjnych Głogowa znajdują się układy ruralistyczne dawnych wsi. Niewątpliwie najcenniejszym jest układ Brzostowa z dobrze zachowaną zabudową zagrodową oraz z kościołem parafialnym p.w. Św. Wawrzyńca o bryle późnogotyckiej (wzniesiony w 1502 r., przebudowany w 1804 r. i remontowany w l. 1931-33).

Nie bez wpływu na krajobraz kulturowy miasta pozostała szkodliwa działalność huty miedzi. W obrębie dawnej strefy ochronnej huty zlikwidowane zostały dwie wsie – Wróblin Głogowski i Biechów, gdzie rozebrana została zabudowa zagrodowa.

V. Główne problemy związane z opieką nad zabytkami miasta Głogowa.

1. Odbudowa zabytków Starego Miasta i Ostrowa Tumskiego:

- Przeprowadzenie remontów bieżących w odbudowanych w okresie powojennym obiektach monumentalnych: barokowym kościele p.w. Bożego Ciała (oraz odbudowa i rekonstrukcja hełmów wież kościoła) wraz z jednym skrzydłem kolegium jezuickiego, Zamku Książąt Głogowskich oraz przy odcinkach średniowiecznych fortyfikacji.
- Dokończenie odbudowy Ratusza Miejskiego.
- Dokończenie odbudowy Kolegiaty p.w. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny na Ostrowie Tumskim.
- Odbudowa gotyckiego kościoła parafialnego p.w. św. Mikołaja.
- Odbudowa klasycystycznego gmachu Teatru Miejskiego.
- Zagospodarowanie w formie lapidarium miejsc po średniowiecznych kościołach przyklasztornych klarysek i franciszkanów.
- Planowe realizowanie zadań z zakresu ochrony zasobów archeologicznych.

2. Zagospodarowanie oraz rewaloryzacja terenów oraz urządzeń Twierdzy Głogów.

- Istnieje konieczność sporządzenia ogólnej koncepcji zagospodarowania budowli obronnych powiązanej z miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego oraz określenie programu użytkowego (z wpisaniem obiektów Twierdzy w program rozwoju turystyki).
- Uregulowanie praw własności działek pofortecznych, co pozwoliłoby na realizację programu zagospodarowania obiektów i terenów.
- Przeprowadzenie prac naprawczych fosy miejskiej, odwodnienie i zagospodarowanie wnętrza oraz udostępnienia tuneli kontrminowych i kazamat.
- Zabezpieczenie pozostałości nowożytnych fortyfikacji.
- Podjęcie czynności, zapobiegających postępującej degradacji budowli obronnych.
- Wyznaczenie tras zwiedzania miasta – tras spacerowych i ścieżek rowerowych z uwzględnieniem obiektów pofortecznych.

3. Rewitalizacja obszaru dawnych koszar przy ul. Folwarcznej (Żarków).

4. Objęcie ochroną konserwatorską miejsc po siedliskach zlikwidowanych wsi w granicach strefy ochronnej Huty Miedzi Głogów (Wróblin Głogowski i Biechów).

- Zapewnienie ochrony archeologicznej w obrębie dawnych siedlisk przy pracach ziemnych.
- Zabezpieczenie kościoła we Wróblinie Głogowskim.

5. Zagospodarowanie terenów nadodrzańskich.

VI. Ocena szans i zagrożeń dla środowiska kulturowego miasta Głogowa

W *Lokalnym Programie Rewitalizacji Głogowa na lata 2007 – 2013* dokonano analizy SWOT. Ocenę szans i zagrożeń dla przyszłości miasta, a zarazem trwania jego materialnego dziedzictwa kulturowego, podaną w *Lokalnym Programie Rewitalizacji Głogowa*, można uszczegółowić na potrzeby niniejszego *Programu* w części dotyczącej zagadnień związanych z ochroną materialnego dziedzictwa kulturowego.

Silne strony

- ważny ośrodek w legnicko – głogowskim okręgu przemysłowym,
- pełnienie roli subregionalnego centrum administracyjnego, usługowego, kulturalnego oraz komunikacyjnego i przemysłowego,
- dogodna lokalizacja na różnorodnych szlakach komunikacyjnych zapewniająca dostęp do transportu samochodowego, kolejowego i rzeczno-godnego,
- bliskie sąsiedztwo zachodniej i południowej granicy Polski,
- zaawansowana i przejrzysta polityka przestrzenna,
- dobry stan techniczny infrastruktury komunikacyjnej, wodno-ściekowej, odpadowej, gazyfikacyjnej i telefonicznej,
- zdolność kredytowa miasta,
- skuteczność w pozyskiwaniu środków zewnętrznych, w tym z funduszy UE.
- liczne zabytki architektoniczne,
- bogaty zasób zieleni,
- bogate walory przyrodnicze i krajobrazowe,
- duża podaż terenów inwestycyjnych,
- duży potencjał ludzki w wieku produkcyjnym,
- wsparcie instytucji otoczenia biznesu,
- dobrze rozwinięta infrastruktura edukacyjna (szkoły średnie i wyższe).

Słabe strony

- brak pełnego skanalizowania osiedli Krzepów, Widziszów, Nosocice,
- lokalizacja miasta na terenach o zagrożeniu powodziowym,
- nierównomierny układ urbanistyczny,
- ujemne saldo migracji spowodowane wyższą atrakcyjnością innych miast pod względem rynku pracy i oferty edukacyjnej,
- starzenie się społeczeństwa – ujemne saldo migracji,
- deficyt mieszkalnictwa,
- uzależnienie gospodarki od przemysłu miedziowego,
- niska innowacyjność gospodarki i małe wykorzystanie nowoczesnych technologii,
- brak placówek naukowo-badawczych,
- niski standard odrzańskiej drogi wodnej,
- brak drugiej przeprawy mostowej przez Odrę,
- niewystarczająca informacja turystyczna,
- brak inicjatyw w ramach działań partnerstwa publiczno-prywatnego,
- problemy finansowe zakładu opieki zdrowotnej.

Szanse

- uzbrojenie miejskiej strefy inwestycyjnej,
- powstanie parku przemysłowego,
- utworzenie centrum logistycznego,
- budowa w okolicy miasta nowych szybów górniczych,
- rozbudowa huty miedzi „Głogów”,
- zaawansowanie prac nad pełnym zabezpieczeniem przeciwpowodziowym na rzece odrze,
- budowa w mieście lub jego okolicy drugiej przeprawy mostowej przez Odrę,
- poprawa bazy noclegowej,
- budowa ośrodka akademickiego,
- budowa i rozwój społeczeństwa informacyjnego,
- pozyskiwanie funduszy zewnętrznych, w tym z Unii Europejskiej,
- współpraca miasta z sąsiednimi samorządami.

oraz szanse bezpośrednio związane z ochroną zabytków:

- rewitalizacja obszarów poprzemysłowych, powojkowych i poszkolnych,
- odbudowa obiektów zabytkowych,
- świadomość bogatej historii miasta jako ośrodka o znaczeniu regionalnym,
- uwzględnianie zagadnień z zakresu ochrony zabytków w programach prorozwojowych gminy (programy rewitalizacji),
- uwzględnianie zagadnień z zakresu ochrony zabytków w planowaniu przestrzennym.
- kontynuacja odbudowy Starego Miasta oraz obiektów zabytkowych,
- rezerwy wolnych terenów pozwalających na wzmocnienie funkcji rozwojowych miasta: reprezentacyjnych – przez rewitalizację historycznej zabudowy i rozwój centrum miasta,
- wykorzystanie Odry do celów turystycznych i rekreacyjnych,
- udział funduszy prywatnych w pracach związanych z ochroną zabytków,
- finansowanie ze środków gminnych prac konserwatorskich,
- możliwości pozyskiwania środków dla regionalnych programów ochrony zasobów dziedzictwa kulturowego z funduszy strukturalnych UE,
- powstanie Punktu Informacji Turystycznej na Starym Mieście; ustawienie tablic informacyjnych przy zabytkach,
- udostępnianie obiektów atrakcyjnych turystycznie,
- działalność Muzeum Archeologiczno-Historycznego: działalność wydawnicza, wystawiennicza - organizacja wystawy stałej dotyczącej historii miasta, powstanie składnicy muzealnej.

Zagrożenia

- powódź,
- regres przemysłu miedziowego,
- wpływy deformacyjne w wyniku eksploatacji górniczej,
- wykluczenia społeczne na skutek utraty miejsc pracy,
- wzrost bezrobocia,
- zdewastowane przez przemysł górniczy środowisko naturalne,
- zanieczyszczenie Odry,
- brak potencjalnych inwestorów,

- dalsza likwidacja połączeń kolejowych,
- rosnąca migracja ludności na obszary podmiejskie,
- wzrost pozycji konkurencyjnej sąsiednich samorządów,
- niestabilna polityka finansowa i gospodarcza państwa.

oraz zagrożenia bezpośrednio związane z ochroną zabytków:

- degradacja zabytków,
- niedokończona odbudowa obiektów zabytkowych oraz zabytki pozostające w ruinie.
- niezagospodarowane pozostałości Twierdzy Głogów,
- zbyt wolne tempo rewitalizacji przestrzeni miejskiej i niski poziom estetyki.
- brak inwestycji związanych z zagospodarowaniem Odry,
- brak Punktu Informacji Turystycznej na starówce oraz dostatecznego oznakowania zabytków,
- brak udostępniania miejsc atrakcyjnych i obiektów zabytkowych oraz rozbudowanej promocji turystycznej miasta,
- niedostatek środków publicznych na rewitalizację i zagospodarowanie zdegradowanych terenów przemysłowych, powojkowych i poszkolnych
- słaby stopień przygotowania przedsiębiorców do absorpcji zewnętrznych środków finansowych,
- zagrożenia ze strony przemysłu dla środowiska kulturowego – zniekształcona sieć osadnicza w wyniku likwidacji całych siedlisk w strefie ochronnej Huty Miedzi „Głogów”,
- niekontrolowana akcja inwestycyjna (w tym budownictwo mieszkalne na obszarach nie związanych z historycznie ukształtowaną siecią osadniczą), w której interes indywidualny przedkładany jest ponad dobro i wartości ogólne,
- brak kompleksowej wystawy muzealnej prezentującej historię miasta.
- brak powszechnej świadomości realnej i potencjalnej wartości zastanych zasobów kulturowych.

VII. Założenia programowe

VII.1. Główne cele polityki gminnej związanej z ochroną zabytków

- Aktywne zarządzanie zasobem stanowiącym materialne dziedzictwo kulturowe: dążenie do materialnej poprawy stanu zabytków, ich odbudowy, adaptacji i rewitalizacji w celu wykorzystania potencjału związanego z posiadanym dziedzictwem kulturowym.
- Planowe, konsekwentne oraz kompetentne realizowanie zadań samorządowych w zakresie ochrony zabytków.
- Wykorzystanie walorów zabytkowych jako czynnika wpływającego na rozwój gospodarczy miasta oraz powiązanie zadań służących ochronie wartości kulturowych ze strategią rozwoju społeczno-ekonomicznego miasta.
- Realizowanie regionalnych i lokalnych projektów związanych z ochroną zabytków oraz krajobrazu kulturowego.
- Dążenie do pełnej oceny stanu zasobów materialnego dziedzictwa kulturowego miasta Głogowa; kontynuacja prac nad aktualizacją powszechnie dostępnej bazy informacji o zabytkach miasta.
- Integracja ochrony dziedzictwa kulturowego (krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego), przyrodniczego i krajobrazu w dokumentach planistycznych (dziedzictwo kulturowe obejmujące dobra kultury i natury - *world cultural heritage*).
- Wypracowanie i wprowadzenie zasad ochrony materialnego dziedzictwa kulturowego w planach zagospodarowania przestrzennego; wypracowanie standardów zagospodarowania i estetyki zabytkowych przestrzeni publicznych; podniesienie standardów komunikacyjnych historycznych dzielnic; dążenie do przywrócenia ładu przestrzennego w urbanistycznej tkance miasta.
- Podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność przestrzeni miejskiej i zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami.
- Prowadzenie działań w zakresie planowania przestrzennego oraz gospodarce nieruchomościami mających na celu przede wszystkim powstrzymanie degradacji

obiektów i obszarów o wartościach zabytkowych i kulturowych oraz podjęcie działań w celu poprawy stanu ich zachowania.

- Racjonalne wykorzystanie gminnych funduszy na prace ratownicze, konserwatorskie i dokumentacyjne przy obiektach o szczególnych wartościach zabytkowych.
- Wspieranie projektów związanych z opieką nad zabytkami i zagospodarowaniem obiektów zabytkowych.
- Upowszechnianie wśród właścicieli i użytkowników obiektów zabytkowych znajomości zasad konserwatorskich, zasad etyki i profilaktyki konserwatorskiej; wspieranie odpowiedzialności właścicieli obiektów zabytkowych za posiadane mienie.
- Budowanie klimatu społecznego zrozumienia i akceptacji dla idei ochrony zabytków oraz kształtowanie postaw promujących działania chroniące zabytki odczytywane jako źródło tożsamości, wiedzy i dumy z przeszłości i tradycji.

VII.2. Działania związane z opieką nad zabytkami oraz ochroną krajobrazu kulturowego miasta

1. Realizacja zadań z zakresu opieki nad zabytkami wynikających ze *Strategii rozwoju Głogowa* i *Planu rozwoju lokalnego Gminy Miejskiej Głogów*.
2. Realizacja zadań wynikających z przyjętego przez Radę Miasta *Lokalnego programu rewitalizacji historycznej części Głogowa* oraz *Lokalnego Programu Rewitalizacji Głogowa na lata 2007-13*.
3. Kontynuacja prac związanych z odbudową najważniejszych zabytków miasta – przede wszystkim Teatru Miejskiego i kościoła p.w. Św. Mikołaja.
4. Podejmowanie projektów związanych z rewitalizacją zabytkowych obiektów, zespołów i przestrzeni publicznych miasta oraz zagospodarowaniem terenów nadodrzańskich, zgodnie z *Lokalnym Programem Rewitalizacji Historycznej Części Głogowa* oraz *Lokalnym Programem Rewitalizacji Głogowa na lata 2007-13*.
5. Podejmowanie działań związanych z ochroną zabytków oraz założeń zieleni zabytkowej wynikających z opracowanych dokumentów wewnętrznych Urzędu Miejskiego, nie przyjmowanych przez Radę Miejską w drodze uchwały, m.in. : *Analizy rozwoju turystyki w Głogowie*, *Programu ochrony zieleni w Głogowie*.
6. Realizacja zadań wynikających z przyjętego przez Radę Miasta *Wieloletniego Programu Inwestycyjnego Gminy Miejskiej Głogów na lata 2007-2011*.
7. Podejmowanie starań o dofinansowanie prac przy zabytkach miasta z budżetu państwa oraz programów UE.
8. Kontynuacja możliwości dofinansowania z budżetu gminy (poprzez podjęcie stosownych uchwał) prac konserwatorskich przy najcenniejszych zabytkach miasta.
9. Realizacja kierunków polityki przestrzennej wskazanych w *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego* oraz zapisów dotyczących ochrony dziedzictwa i krajobrazu kulturowego w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.
10. Respektowanie wartości historycznych układów ruralistycznych w planowaniu przestrzennym.
11. Z punktu widzenia ochrony krajobrazu kulturowego, a w szczególności zabytków archeologicznych wydaje się zasadne zwrócenie uwagi na tereny po zlikwidowanych wsiach: Biechów i Wróblin Głogowski, osadach o proveniencji średniowiecznej i wprowadzenie stref obserwacji archeologicznej „OW” zmianą *Studium uwarunkowań*. W wypadku podjęcia działań inwestycyjnych, które wiązałyby się z prowadzeniem prac ziemnych, należałoby ustanowić nadzór archeologiczny, ewentualnie wykonać badania wykopaliskowe.

12. Z punktu widzenia ochrony krajobrazu kulturowego i układów urbanistycznych dawnych wsi należałoby wprowadzić do *Studium uwarunkowań* (zmianą *Studium*) strefy ochrony krajobrazu „K” dla siedlisk dawnych wsi Krzepów i Nosocice zgodnie z przebiegiem tych stref ustalonych w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego tej części miasta.
13. Kontynuacja prac nad sporządzeniem Gminnej Ewidencji Zabytków oraz prowadzenie jej aktualizacji.
14. W oparciu o gminną ewidencję zabytków przystąpienie do sukcesywnego (na potrzeby miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, programów rewitalizacji oraz innych programów inwestycyjnych) sporządzania studiów historyczno-urbanistycznych dla zabytkowych obszarów miasta – jako priorytetowe uznaje się sporządzenie programu rewitalizacji i zagospodarowania pozostałości Twierdzy, oraz terenów i obiektów pofortecznych.
15. Prowadzenie okresowych przeglądów zabezpieczeń obiektów zabytkowych zgodnie z *Gminnym programem ochrony zabytków Miasta Głogowa na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych*.
16. Podjęcie działań promocyjnych w celu znalezienia użytkowników dla zdegradowanych obiektów zabytkowych na terenie miasta (m.in. obiekty poforteczne): prowadzenie na oficjalnej stronie internetowej oferty inwestycyjnej, uwzględniającej kompleksowe i wariantowe określenia proponowanych funkcji użytkowych dla obiektów zabytkowych (zwłaszcza będących w gestii samorządu).
17. Przygotowanie właścicieli i dysponentów obiektów zabytkowych do absorpcji programowych funduszy Wspólnoty Europejskiej. Dysponowanie aktualnymi informacjami o możliwościach starania się o środki pozabudżetowe na dofinansowanie prac konserwatorskich przy obiektach zabytkowych.
18. Interwencja władz miasta przy rażących naruszeniach prawa budowlanego (zwłaszcza w zakresie samowoli budowlanych na obszarach objętych ochroną konserwatorską oraz przy obiektach zabytkowych oraz ujętych w ewidencji gminnej (zwłaszcza jeśli chodzi o rozbudowy i przebudowy zmieniające bryłę budynków).
19. Generowanie nowych miejsc pracy przy inwestycjach związanych z realizacją zadań inwestycyjnych związanych z ochroną zabytków.
20. Zwrócenie się do Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków z propozycją dokonania weryfikacji oraz jednoznacznego określenia granic wpisu do rejestru zabytków obszaru Starego Miasta i Ostrowa Tumskiego.
21. Podjęcie starań o uznanie przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego kolegiaty głogowskiej za pomnik historii.
22. Podjęcie starań o zorganizowanie składnicy zbiorów archeologicznych.

VII.3. Działania informacyjne, popularyzacyjne i edukacyjne związane z promocją zabytków i walorów miejskiej przestrzeni kulturowej Głogowa

1. Udostępnienie na oficjalnej stronie internetowej Urzędu Miasta gminnej ewidencji zabytków wraz z podaniem ich aktualnego stanu prawnego (dot. wpisanych do rejestru zabytków – podanie aktualnego numeru rejestru zabytków) oraz zamieszczeniem treści dot. ochrony prawnej – ustaleń wynikających z planu miejscowego.
2. Wspieranie wydawnictw obejmujących zagadnienia związane z historią miasta oraz ochroną dóbr kultury (m.in. publikacje Muzeum Archeologiczno-Historycznego oraz Towarzystwa Ziemi Głogowskiej).
3. Organizacja nowoczesnych, multimedialnych wystaw stałych oraz czasowych w Muzeum Archeologiczno-Historycznym, tematycznie związanych ze specyfiką regionu, wzmacniających wizerunek miasta i zagłębia miedziowego oraz poświęconej dziejom Głogowa.
4. Wspieranie działań sprzyjających szerszemu zaangażowaniu się sektora prywatnego w ochronę dziedzictwa kulturowego.
5. Wspieranie działalności organizacji społecznych, pozarządowych i środowisk zajmujących się ochroną i opieką nad zabytkami.
6. Wsparcie i współpraca przy tworzeniu systemu informacji o zabytkach Głogowa.
7. Aktywna współpraca z lokalnymi mediami w celu promocji zabytków i upowszechniania działań związanych z opieką nad zabytkami.

VIII. Realizacja i finansowanie przez gminę zadań z zakresu ochrony zabytków

Główny obowiązek dbania o stan zabytków, a tym samym ponoszenia nakładów na prace konserwatorskie, spoczywa na właścicielach i użytkownikach obiektów zabytkowych.

Gmina Miejska Głogów udziela dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków. Stosowną uchwałę Nr XXVIII/235/2005 podjęła Rada Miejska w Głogowie 19 kwietnia 2005 r. Dotacje mogą być udzielane osobom posiadającym tytuł prawny do zabytku znajdującego się na terenie miasta. Pierwszeństwo w ubieganiu się o dotacje powinni mieć właściciele obiektów zabytkowych pozostających w złym stanie technicznym o największych wartościach historycznych i artystycznych oraz o szczególnym znaczeniu dla miasta. Wysokość środków przeznaczonych na powyższe cele Rada Miejska określa w uchwale budżetowej.

Przy sprzedaży obiektów zabytkowych należących do miasta stosuje się dozwolone prawem niżki.

Kwestie dofinansowania prac przy obiektach zabytkowych reguluje *Rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 6 czerwca 2005 r. w sprawie udzielania dotacji celowej na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków. (Dz. U. z 2005 r. Nr 112, poz. 940).*

Istnieje możliwość dofinansowania zadań z zakresu opieki i ochrony dziedzictwa kulturowego z budżetu państwa. Wsparcie finansowe pochodzi ze środków:

- Ministerstwa Kultury w ramach Programów Operacyjnych;
- Wojewody Dolnośląskiego, będących w dyspozycji Dolnośląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków;
- Budżetu samorządu województwa dolnośląskiego i jednostek samorządu terytorialnego;
- Funduszu Kościelnego (dla prac przy obiektach sakralnych, nie obejmujących konserwacji ruchomego wyposażenia kościołów);
- Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (dla założeń zieleni zabytkowej).

W *Programie opieki nad zabytkami Województwa Dolnośląskiego 2007-2011* wskazane zostały możliwości finansowania niezbędnych prac przy obiektach zabytkowych ze środków:

- Ministerstwa Kultury w ramach Programów Operacyjnych:

I. Program Operacyjny Dziedzictwo Kulturowe

Priorytet 1. „*Rewaloryzacja zabytków nieruchomych i ruchomych*”

Celem programu jest intensyfikacja ochrony i upowszechniania dziedzictwa kulturowego, w tym kompleksowa poprawa stanu zabytków, wsparcie działalności muzeów oraz rozwój kolekcji muzealnych. Program obejmuje także zabytki z Polską związane, a znajdujące się poza granicami kraju.

Odbiorcami pomocy Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego mogą być jednostki samorządu terytorialnego, państwowe i samorządowe instytucje kultury, kościoły i związki wyznaniowe, wyższe uczelnie artystyczne, organizacje pozarządowe, prywatni właściciele lub posiadacze zabytków w odniesieniu do obiektów przeznaczonych na cele publiczne.

W ramach priorytetu można zgłaszać zadania związane z:

A/ rewitalizacją, rewaloryzacją, konserwacją, renowacją, adaptacją historycznych obiektów i zespołów:

1. rewitalizacja historycznych obszarów miejskich,
2. rewaloryzacja i konserwacja zabytków romańskich,
3. rewaloryzacja zabytkowych cmentarzy,
4. konserwacja zabytków ruchomych (nie wchodzących w skład zasobów muzealnych), w tym w szczególności wystroju i historycznego wyposażenia kościołów,
5. zespołów fortyfikacyjnych oraz budowli obronnych, parków i ogrodów,
6. rewaloryzacja i konserwacja zabytków budownictwa drewnianego,

B/ renowacją, ochroną i zachowaniem miejsc pamięci i martyrologii, będących zabytkami.

Priorytet 2. „*Rozwój instytucji muzealnych*”

Beneficjentami pomocy mogą być jednostki samorządu terytorialnego, państwowe i samorządowe instytucje kultury, archiwa państwowe, kościoły i związki wyznaniowe, organizacje pozarządowe;

Dofinansowanie mogą otrzymać zadania:

1. zakup dzieł sztuki i kolekcji dla instytucji muzealnych,
2. zakup starodruków i archiwaliów,
3. konserwacja, mikrofilmowanie i digitalizacja muzealiów, archiwaliów, starodruków, księgozbiorów oraz zbiorów filmowych,
4. popularyzowanie wiedzy o nowych technikach konserwacji zabytków ruchomych poprzez organizowanie konferencji, szkoleń i warsztatów,
5. dofinansowanie wykonania kopii starodruków i inkunabułów,
6. organizowanie wystaw muzealnych, wraz z drukiem katalogów,
7. wspieranie działalności edukacyjnej prowadzonej przez muzea (np. konkursy, warsztaty, lekcje muzealne, itp.),
8. organizacja konferencji, seminariów i innych spotkań mających na celu wymianę opinii i doświadczeń z zakresu muzealnictwa, archiwistyki i ochrony zabytków oraz dofinansowanie wydawnictw pokonferencyjnych.

Priorytet 3. „*Ochrona dziedzictwa narodowego poza granicami kraju*”

Pomoc finansową mogą otrzymać państwowe instytucje kultury, organizacje pozarządowe, kościoły i związki wyznaniowe na zadania:

1. rewaloryzacja oraz prace remontowe i konserwatorskie w zabytkach polskich lub z Polską związanych, znajdujących się poza granicami kraju,
2. rewaloryzacja zabytkowych cmentarzy oraz renowacja, ochrona i zachowanie miejsc pamięci i martyrologii za granicą
3. dokumentowanie utraconego i rozproszonego za granicą polskiego dziedzictwa (w tym badania naukowe, kwerendy biblioteczne i archiwalne i inwentaryzacja),
4. promowanie badań naukowych nad dziedzictwem narodowym poza granicami kraju,
5. upamiętnianie wybitnych osób lub zdarzeń historycznych związanych z dziedzictwem narodowym poza granicami kraju,
6. pomoc instytucjom stowarzyszonym w Stałej Konferencji Muzeów, Bibliotek i Archiwów Polskich na Zachodzie oraz innym organizacjom i instytucjom polonijnym

lub emigracyjnym, prowadzącym działalność w zakresie ochrony dziedzictwa narodowego poza granicami kraju.

Priorytet 4. „Ochrona zabytków archeologicznych”

Wnioskodawcą mogą być jednostki samorządu terytorialnego, państwowe i samorządowe instytucje kultury, kościoły i związki wyznaniowe, organizacje pozarządowe, prywatni właściciele lub posiadacze zabytków w odniesieniu do obiektów przeznaczonych na cele publiczne, podmioty gospodarcze (pomoc de minimis).

Rodzaje wspieranych zadań:

1. inwentaryzacja zabytków archeologicznych,
2. badania, dokumentowanie, opracowywanie wyników inwestorskich ratowniczych badań zabytków archeologicznych,
3. rewitalizacja, rewaloryzacja, konserwacja, modernizacja i adaptacja na cele publiczne nieruchomości zabytków archeologicznych o własnej formie krajobrazowej,
4. konserwacja ruchomych zabytków archeologicznych,
5. zabezpieczenie zabytków archeologicznych przed zagrożeniami naturalnymi,
6. ochrona zabytków archeologicznych na wypadek eksploatacji rabunkowej,
7. opracowywanie i publikowanie wyników badań archeologicznych,
8. badania zabytków archeologicznych posiadających znaczenie dla polskiego dziedzictwa narodowego znajdujących się poza granicami kraju.

II. Program Operacyjny Promesa Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Celem programu jest zwiększenie efektywności wykorzystania środków europejskich na rzecz rozwoju kultury. Program polega na dofinansowaniu przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego wkładu krajowego do wybranych projektów kulturalnych, realizowanych ze środków europejskich. Promesa Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego jest umową przyrzeczenia o współfinansowaniu projektów realizowanych ze środków europejskich pod warunkiem ich wyboru do realizacji przez właściwe organy w ramach funduszy strukturalnych, programów wspólnotowych, środków EFTA oraz innych środków europejskich.

Dofinansowanie ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego wkładu publicznego (tzw. „wkładu własnego”) dotyczy w szczególności projektów realizowanych w ramach:

- a) Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego, działania:
 - 1.3.1 Regionalna infrastruktura edukacyjna.
 - 1.4 Rozwój turystyki i kultury.
 - 1.5 Infrastruktura społeczeństwa informacyjnego.
- 3.1 Obszary wiejskie.
- 3.3 Zdegradowane obszary miejskie, przemysłowe i powojenne.
- 3.5 Lokalna infrastruktura społeczna.
- b) Sektorowego programu Operacyjnego Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwoju obszarów wiejskich, działania:
 - 2.3 Odnowa wsi oraz zachowanie dziedzictwa kulturowego.
- c). Mechanizmu Finansowego EOG i Norweskiego Mechanizmu Finansowego,
- d). Inicjatywy Wspólnotowe Interreg III,
- e). Programów Wspólnotowych (m.in. Kultura 2000).

Uprawnieni wnioskodawcy:

- a). państwowe i samorządowe instytucje kultury oraz instytucje filmowe,
- b).jednostki samorządu terytorialnego,

- c). szkoły artystyczne I i II stopnia oraz uczelnie artystyczne,
- d). Kościoły i związki wyznaniowe,
- e). organizacje pozarządowe.

- z budżetu samorządu Województwa Dolnośląskiego i jednostek samorządu terytorialnego:

Z budżetu samorządu Województwa Dolnośląskiego wspierane są zadania z zakresu ochrony i opieki nad zabytkami zgodnie z obowiązującą *Ustawą z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie* (Dz. U. Nr 96, poz. 873 ze zm.), która zobowiązuje organy administracji publicznej do współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 *Ustawy*.

Zasady przyznawania dotacji na realizację zadań publicznych określają przepisy *Ustawy z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych* (Dz. U. z 2005 r. Nr 249, poz. 2104).

W celu racjonalnego wykorzystania środków budżetu województwa na realizację zadań publicznych przez organizacje pozarządowe, wprowadzono zasady określające procedurę organizowania otwartych konkursów ofert poprzedzających przyznanie dotacji oraz zasady rozliczania. (Uchwała Nr 1637/II/2004 Zarządu Województwa Dolnośląskiego z dnia 17 sierpnia 2004 r. ze zm. w sprawie Instrukcji postępowania w sprawie wdrażania „Karty Współpracy Samorządu Województwa Dolnośląskiego z podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na Dolnym Śląsku”).

Celem jest wyłonienie i wsparcie projektów na realizację zadań publicznych Województwa Dolnośląskiego wraz z udzieleniem dotacji na dofinansowanie ich realizacji w następujących dziedzinach:

- zadania konserwatorsko-renowacyjne, które wymagają dofinansowania z uwagi na konieczność podjęcia niezbędnych prac ratowniczych,
- renowacja i konserwacja zabytków ruchomych, znajdujących się na terenie Województwa Dolnośląskiego,
- prace konserwatorsko-renowacyjne obiektów nieruchomych, których wsparcie wpływałoby na zakończenie całości zadania.

Podmiotami uprawnionymi do złożenia oferty są działające w obszarze kultury:

- organizacje pozarządowe w rozumieniu ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. nr 96 z 2003 r. poz. 873),
- osoby prawne i jednostki organizacyjne działające na podstawie przepisów stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej, o stosunku Państwa do innych kościołów i związków wyznaniowych oraz o gwarancjach wolności sumienia i wyznania, jeżeli ich cele statutowe obejmują prowadzenie działalności pożytku publicznego,
- stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego,
- jednostki organizacyjne podległe organom administracji publicznej lub przez nie nadzorowane.

Pozyskiwanie środków finansowych na zadania inwestycyjne jest również możliwe ze źródeł zewnętrznych. Możliwość współfinansowania działań obejmujących zarówno podnoszenie poziomu wiedzy w zakresie kultury i historii, jak również zachowanie oraz ochronę dziedzictwa kulturowego o znaczeniu europejskim, istnieje ze środków finansowych Unii Europejskiej:

- poprzez fundusze strukturalne utworzone dla wyrównywania poziomu rozwoju regionów w zjednoczonej Europie, z uwagi na uznanie kultury za jeden z czynników rozwojowych regionów.
- w ramach programów wspólnotowych adresowanych bezpośrednio do sektora kultury (*Kultura 2000*).

Dla ochrony i zachowania dziedzictwa kulturowego za najistotniejszy uznaje się Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, który finansuje m.in. działania związane bezpośrednio z kulturą, a występujący w Zintegrowanym Programie Rozwoju Regionalnego na l. 2004-2006, Sektorowym Programie Operacyjnym „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego i rozwój obszarów wiejskich”, czy też będzie finansował w l. 2007-2013 Program Operacyjny „Infrastruktura i środowisko” oraz Regionalne Programy Operacyjne.

I. Program Operacyjny „Infrastruktura i środowisko”:

Priorytet XII. Kultura i dziedzictwo kulturowe

CEL: Wykorzystanie potencjału kultury i dziedzictwa kulturowego o znaczeniu światowym i europejskim dla zwiększenia atrakcyjności Polski.

Cel strategiczny priorytetu będzie realizowany poprzez cele szczegółowe:

1. Ochrona i zachowanie dziedzictwa kulturowego o znaczeniu ponadregionalnym.
2. Poprawa stanu infrastruktury kulturalnej o znaczeniu ponadregionalnym oraz zwiększenie dostępu do kultury.

W ramach priorytetu realizowane będą projekty związane przede wszystkim z rozbudową i modernizacją infrastruktury kultury i ochrony dziedzictwa kulturowego o znaczeniu ponadregionalnym. Zadania z zakresu ochrony i zachowania zabytków nieruchomych o znaczeniu ponadregionalnym obejmą m.in. obiekty wpisane na listę Światowego Dziedzictwa Kulturalnego i Naturalnego UNESCO lub uznane przez Prezydenta RP za Pomniki Historii. Wsparcie mają również otrzymać projekty z zakresu ochrony zabytków ruchomych, a także z zakresu rozwoju zasobów cyfrowych w dziedzinie zasobów bibliotecznych i archiwalnych oraz zasobów wirtualnych muzeów.

W ramach tego priorytetu będą realizowane także zadania z zakresu rozwoju oraz poprawy stanu infrastruktury kultury

Beneficjentami pomocy mogą być:

W ramach projektów dotyczących budowy i rozbudowy infrastruktury:

- jednostki samorządu terytorialnego,
- instytucje kultury (samorządowe, państwowe oraz współprowadzone z ministrem właściwym ds. kultury i dziedzictwa narodowego),
- szkoły i uczelnie artystyczne,
- organizacje pozarządowe ze sfery kultury,

W ramach projektów dotyczących ochrony i zachowania dziedzictwa kulturowego:

- jednostki samorządu terytorialnego,
- kościelne osoby prawne,
- instytucje kultury (samorządowe, państwowe oraz współprowadzone z ministrem właściwym ds. kultury i dziedzictwa narodowego),
- uczelnie publiczne,
- archiwa państwowe,
- organizacje pozarządowe ze sfery kultury,
- zabytkowa kopalnia soli w Bochni i Wieliczce.

II. Regionalny Program Operacyjny na lata 2007 – 2013 dla Województwa Dolnośląskiego

Priorytet 9. Zachowanie i ochrona dziedzictwa kulturowego oraz rozwój kultury na Dolnym Śląsku

Główny cel: Podniesienie konkurencyjności i atrakcyjności regionu poprzez rozwój, upowszechnianie oraz wykorzystanie potencjału kultury. Wzrost znaczenia roli kultury jako czynnika stymulującego rozwój społeczno – gospodarczy, który będzie miał korzystny wpływ na kształtowanie tożsamości regionalnej oraz obrazu Dolnego Śląska jako regionu atrakcyjnego dla mieszkańców, turystów oraz potencjalnych inwestorów.

Wspierane będą wszelkie działania zmierzające do poprawy stanu nieruchomości i ruchomych obiektów wpisanych do rejestru zabytków, a dotyczące m.in. konserwacji, restauracji, renowacji i adaptacji i zastosowania ochrony (technicznej, przeciwwłamaniowej i przeciwpożarowej). Dla województwa dolnośląskiego wspierane będą w szczególności obiekty takie jak: rezydencje, obiekty fortyfikacyjne i przemysłowe. Ponadto wspierane będą również działania zmierzające do poprawy obiektów zajmowanych przez instytucje kultury oraz ich wyposażenie w sprzęt do ich prawidłowego funkcjonowania. Jako priorytetowe będą traktowane projekty zmierzające do zapobieżenia degradacji technicznej obiektów kultury oraz ich przebudowa i rozbudowa, szczególnie w zakresie dostępności dla osób niepełnosprawnych. W celu m.in. realizacji założonego celu wspierane będą również działania z zakresie upowszechniania informacji zarówno o dziedzictwie przeszłości jak i przedsięwzięć instytucji kultury. Dlatego wsparcie uzyskają projekty związane z tworzeniem i upowszechnianiem baz danych dot. twórców, wybitnych dzieł kultury i wydarzeń kulturalnych, digitalizacja i upowszechnianiem istniejących zasobów, szczególnie związanych z zabytkami oraz promowanie form interaktywnych

Beneficjentami pomocy mogą być:

W ramach projektów dotyczących budowy i rozbudowy infrastruktury:

- jednostki samorządu terytorialnego,
- związki, porozumienia i stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego,
- instytucje kultury (samorządowe, państwowe oraz współprowadzone z ministrem właściwym ds. kultury i dziedzictwa narodowego),

W ramach projektów dotyczących ochrony i zachowania dziedzictwa kulturowego:

- jednostki samorządu terytorialnego,
- związki, porozumienia i stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego,
- instytucje kultury (samorządowe, państwowe oraz współprowadzone z ministrem właściwym ds. kultury i dziedzictwa narodowego),
- publiczne szkoły wyższe,
- organizacje pozarządowe,
- kościoły, związki wyznaniowe i ich jednostki organizacyjne posiadające osobowość prawną,
- organy administracji rządowej.

Priorytet 8. Wykorzystanie i promocja dolnośląskiego potencjału turystycznego i uzdrowiskowego („Turystyka”).

Główny cel: Wzrost konkurencyjności dolnośląskiej oferty turystycznej na rynku krajowym i międzynarodowym poprzez lepsze wykorzystanie walorów turystycznych regionu. Realizacja priorytetu przyczyni się do wzrostu znaczenia turystyki jako czynnika wpływającego na rozwój społeczno – gospodarczy województwa.

Cały priorytet opiera się na pięciu produktach, tj.:

- Produkt „turystyka uzdrowiskowa”

W myśl tego działania wspierane będą projekty dotyczące m.in. odbudowy i renowacji architektury zdrojowej, rewitalizacji parków (szczególnie zdrojowych) wraz z istniejącymi na ich terenie obiektami kubaturowymi (np. teatry, muszle koncertowe), odbudowy, budowy i rozbudowy oraz wyposażenia pijalni wód

- Produkt „turystyka kulturowa”

W ramach priorytetu wspierane będą zadania dotyczące m.in. dostosowania do potrzeb turystycznych obiektów dziedzictwa kulturowego wraz z ich udostępnieniem dla ruchu turystycznego, rozwoju infrastruktury, tj. np.: punkty widokowe, publiczne miejsca noclegowe zlokalizowane w otoczeniu szlaków tematycznych (np.: szlak cysterski, szlak zamków piastowskich, etc) oraz wspierane będą przedsięwzięcia promocyjne i kampanie informacyjne propagujące dolnośląskie dziedzictwo kulturowe oraz imprezy, wydarzenia kulturalne i artystyczne o znaczeniu, co najmniej, regionalnym.

O środki finansowe będą mogli ubiegać się następujące podmioty:

- jednostki samorządu terytorialnego,
- związki, porozumienia i stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego,
- regionalne i lokalne organizacje turystyczne nie działające w celu osiągnięcia zysku,
- samorządowe instytucje kultury,
- publiczne szkoły wyższe,
- kościoły, związki wyznaniowe i ich jednostki organizacyjne posiadające osobowość prawną,
 - podmioty, w których udział większościowy – ponad 50% akcji, udziałów itp. posiadają jednostki samorządu terytorialnego lub ich związki, porozumienia i stowarzyszenia,
 - organizacje pozarządowe.

Dla inicjatyw pozarządowych istnieje ponadto możliwość wsparcia ze strony fundacji europejskich i zagranicznych.

VIII.1. Realizacja zadań z zakresu ochrony zabytków w Programie Rewitalizacji Historycznej Części Głogowa oraz w Lokalnym Programie Rewitalizacji Głogowa na lata 2007-13.

1. *Lokalny Program Rewitalizacji Historycznej Części Głogowa* zgodny jest z okresami programowania wyznaczonymi w ramach budżetu Unii Europejskiej: (lata 2005-2006 i 2007-2013), przyjęty Uchwałą Nr XXX/266/2005 Rady Miejskiej w Głogowie z dnia 28.czerwca 2005 r.

Realizację programu rewitalizacji przewidziano w trzech sferach: gospodarczej, społecznej i przestrzennej. Zasięg terytorialny Lokalnego Programu Rewitalizacji obejmuje Stare Miasto i Ostrów Tumski.

W sferze przestrzennej celem działań programowych będzie:

- poprawa jakości i atrakcyjności przestrzennej miejskiej i zwiększenie ich konkurencyjności
- porządkowanie „starej tkanki” urbanistycznej poprzez odpowiednie zagospodarowywanie w harmonii z otoczeniem pustych przestrzeni
- stworzenie wizerunku miasta atrakcyjnego turystycznie
- stworzenie społecznie i wizualnie obrazu miasta jako atrakcyjnego środowiska, o silnej tożsamości i tradycji lokalnej
- poprawa funkcjonalności istniejącego układu komunikacyjnego
- zwiększenie funkcjonalności i estetyki przestrzeni publicznych, w tym renowacji obiektów o wartości architektonicznej i znaczeniu historycznym znajdujących się na terenach rewitalizowanych.

Głównym celem *Programu* jest ożywienie społeczne i gospodarcze oraz zwiększenie potencjału kulturalnego i turystycznego wraz z nadaniem obiektom i obszarowi nowych funkcji użytkowych. Program opracowany jest zgodnie z wymogami europejskimi – zawiera założenia polityki lokalnej, która zapewni miastu zrównoważony rozwój. Ma formułę otwartą i przewiduje się jego systematyczne uzupełnianie o kolejne zadania.

W *Programie* uwzględniono zadania w zakresie zachowania dziedzictwa kulturowego:

L.p.	Zadanie	Okres realizacji	Nakłady finansowe
1.	Odbudowa budynku Teatru Miejskiego	2005-2009	3 228 000
2.	Kontynuacja odbudowy ratusza (Sala Rajców)		7 000 000
3.	Zakończenie rewitalizacji fosy miejskiej		1 200 000
4.	Kontynuacja odbudowy obiektów zabytkowych ze szczególnym uwzględnieniem kolegiaty		1 500 000
5.	Rewitalizacja kościoła Św. Mikołaja	2005-2006	400 000
6.	Remont Zamku Książąt Głogowskich	2008-2009	6 465 000

2. *Lokalny Program Rewitalizacji Głogowa na lata 2007-13* obejmuje działania wpisane w drugi podokres budżetu UE. Przyjęty został Uchwałą Nr XLIV/382/2006 Rady Miejskiej w Głogowie z dnia 24 października 2006 r.

Program jest dokumentem planistycznym zawierającym wykaz określonych zadań kluczowych z punktu widzenia interesów władz miasta i lokalnej społeczności oraz stanowiącym narzędzie sprawnej kontroli i koordynowania ich realizacji dla osiągnięcia celów i korzyści stawianych zagadnieniom rewitalizacji.

Pod względem zaproponowanych rozwiązań i działań naprawczych LPR ma otwartą formułę. Podczas wdrażania i postępu realizacji projektów inwestycyjnych przewiduje się jego dalsze i systematyczne uzupełnianie o kolejne zadania.

Głównym celem opracowania dokumentu jest przedstawienie założeń i mechanizmu realizacji procesu rewitalizacji dla głogowskich obszarów zdegradowanych poprzez:

- dokonanie analizy otoczenia,
- umocowanie w dokumentach nadrzędnych i programowych,
- identyfikację zjawisk kryzysowych i miejsc ich występowania,
- prezentację działań naprawczych wraz z określeniem źródeł ich finansowania,
- wskazanie osiągniętych korzyści,
- określenie systemu wdrażania i sposobu monitorowania LPR.

Lokalny Program Rewitalizacji Głogowa na lata 2007 – 2013 będzie realizowany w sferach:

- społecznej,
- gospodarczej,
- przestrzennej.

Działania programowe w sferze przestrzennej mają doprowadzić do:

- poprawy funkcjonalności istniejącego układu komunikacyjnego,
- poprawy jakości i atrakcyjności miejskich przestrzeni (place, ulice, skwery),
- stworzenia wizerunku miasta jako atrakcyjnego turystycznie i przyjaznego środowisku naturalnemu,
- zwiększenia funkcjonalności i estetyki przestrzeni publicznych, w tym renowacji obiektów o wartości architektonicznej i znaczeniu historycznym,
- porządkowania „starej tkanki” urbanistycznej poprzez odpowiednie zagospodarowywanie w harmonii z otoczeniem pustych przestrzeni.

Jako obszar podlegający rewitalizacji, cenny pod względem kulturowym, wyodrębniono:

- część południowo – wschodnią miasta z obszarem Żarkowa (terenem pokoszarowym i terenem zespołu podworskiego).

Wskazano następujące źródła finansowania *Lokalnego Programu Rewitalizacji Głogowa na lata 2007-13*:

1. Fundusze własne Gminy:
 - Środki finansowe zabezpieczone w budżecie miasta. Zadania do realizacji określone są w Wieloletnim Planie Inwestycyjnym,
 - Gminny Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.
2. Fundusze krajowe w ramach programów rządowych:
 - Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
 - Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,

3. Fundusze Unii Europejskiej:
 - Środki finansowe dostępne w ramach Funduszy Strukturalnych Unii Europejskiej,
 - Fundusz Spójności,
 - Europejski Bank Inwestycyjny,
 - Inicjatywy Wspólnotowe,
 - Mechanizmy Finansowe Europejskiego Obszaru Gospodarczego Norweskiego Obszaru Gospodarczego,
4. Fundusze dostępne na rynku kapitałowym, w tym kredyty i pożyczki z instytucji komercyjnych:
 - Fundusz Poręczeń Unijnych,
 - Fundusz Rozwoju Inwestycji Komunalnych.

VIII.2. Inwestycje prowadzone przez Gminę związane z ochroną zabytków, których właścicielem jest Gmina, zabytków leżących na terenie miasta Głogowa oraz związane z konserwacją zieleni zabytkowej

1. W corocznie uchwalanych budżetach miasta uwzględniane są zarówno wydatki gminy na zadania związane z ochroną zabytków, ale również dotacje z budżetu na remont i konserwację zabytków.

ZESTAWIENIE WYDATKÓW Z BUDŻETU GMINY NA OCHRONĘ ZABYTKÓW.

Rok	Średnie roczne wydatki gminy	Dotacje z budżetu Miasta na remont i konserwację zabytków
2000	122 961 033 zł.	30 000 zł.
2001	98 563 512 zł.	14 995 zł.
2002	119 328 034 zł.	159 999 zł.
2003	103 357 336 zł.	394 923 zł.
2004	125 811 215 zł.	474 999 zł.
2005	143 027 914 zł.	377 000 zł.
2006	177 898 024 zł.	490 000 zł.

Szczegółowe zestawienie dotacji – Tabela nr 1.

W 2007 r. zakłada się 100 000 zł na dotacje celowe – dofinansowanie prac przy zabytkach

2. Realizacja zadań z zakresu ochrony zabytków wpisana została w Wieloletni Program Inwestycyjny miasta Głogowa na lata 2007-2011 (zestawienie załączone zostało poniżej – Tabela nr 2). Program przyjęto uchwałą Nr IV/26/2007 z dnia 27 lutego 2007 r., zmiana uchwałą Nr VI/50/2007 z dnia 24 kwietnia 2007 r.

W Wieloletni Program Inwestycyjny wpisane zostały zadania związane z odbudową najcenniejszych zabytków monumentalnych miasta ze zniszczeń wojennych:

- Kontynuacja odbudowy Ratusza, zakończenie budowy Sali Rajców. Jest to ostatni etap odbudowy ratusza.

W WPI na 2007 r. przewidziano kwotę w wysokości 235 000,00 zł. na realizację zadania. Pozostały zakres odbudowy ratusza do zrealizowania w przyszłości: dokończenie odbudowy wieży – prace elewacyjne, wykładziny schodów i kieszeni bocznych płytkami klinkierowymi.

- Zakończenie rewitalizacji fosy miejskiej. Prace polegać będą na zabezpieczeniu murów fosy (prace budowlane) oraz zagospodarowanie wnętrza fosy zielenią.

W 2008 r. przewidziano do wykonania remont bastionu św. Sebastiana oraz remont murów fosy przy Sądzie (ul. Kutrzeby) oraz uzupełnienie spoin w murach. W WPI przewidziano na realizację zadania 850 725,57 zł.

- Kontynuacja odbudowy obiektów zabytkowych ze szczególnym uwzględnieniem kolegiaty głogowskiej jako jednej z głównych atrakcji turystycznych miasta.

Zgodnie z WPI w 2007 r. w budżecie miasta na odbudowę kolegiaty zabezpieczono kwotę w wysokości 440 000 zł. oraz w latach 2008-2010 przewidziano corocznie kwotę w wysokości 300 000 zł.

- Remont i modernizacja Zamku Księżąt Głogowskich.

Zadanie: opracowanie dokumentacji projektowej zostanie dofinansowane z budżetu ministra kultury i ochrony dziedzictwa narodowego w ramach programu operacyjnego: „Rozwój infrastruktury kultury i szkolnictwa artystycznego”. W terminie X.2006-IV.2007 r. planowane jest opracowanie dokumentacji technicznej, w tym projektu budowlanego i wykonawczego, natomiast w latach 2008-09 przeprowadzenie prac, których zakres zostanie podany w dokumentacji.

W budżecie na 2007 r. przewidziano kwotę 23 000 zł oraz 110 000 zł dotacji z budżetu państwa na wykonanie dokumentacji projektowej. Na prace remontowe w latach 2008-2009 przewidziano w WPI kwotę w wysokości 6 365 000,00 zł.

3. Realizacja zadań z zakresu ochrony zabytków na obszarach zabytkowych (układów urbanistycznych wpisanych do rejestru zabytków).

Zadania związane z infrastrukturą, w tym w szczególności z układem komunikacyjnym na Starym Mieście prowadzone są przez Wydział Komunalny UM.

- Zadania wykonane w 2005 r.:

- przełożenie kostki na ulicach oraz modernizacja chodników (ulice: Piaskowa, Piastowska, P. Skargi, H. Kołłątaja, S. Staszica, Rynek, Rzeźnicza – na kwotę: 294 732, 94 zł.
- zagospodarowanie wnętrza podwórka (kwartał ograniczony ulicami: Bolesława Chrobrego, P. Skargi, S. Staszica, H. Kołłątaja – na kwotę 102 585, 55 zł.
- chodnik z kostki kamiennej i płyt kamiennych przy ul. P. Skargi – na kwotę: 11 732, 68 zł.

- Zadania wykonane w 2006 r.:

- chodnik z płyt kamiennych i kostki kamiennej przy ul. P. Skargi i H. Kołłątaja – na kwotę 11 049, 15 zł.
 - nawierzchnia z kostki betonowej przy ul. K. Miarki – na kwotę 22 168, 41 zł.
- Remont schodów przy ul. Starowałowej – w fazie projektu

- Zadania inwestycyjne zaplanowane do wykonania w 2007 r.

- budowa infrastruktury na Starym Mieście (ul. Polska, Słodowa) na kwotę 1 500 000 zł w 2007 r. (łącznie koszt wykonania zadania - 10 953 422 zł)

4. W kolejnych Wieloletnich Programach Inwestycyjnych miasta oraz w konstruowanych budżetach po 2011 r. przewiduje się – ze względu na rangę zadania – zabezpieczenie środków gminy oraz podjęcie kolejnych starań o dofinansowanie ze środków zewnętrznych następujących zadań związanych z ochroną zabytków Głogowa:

- Odbudowa budynku Teatru Miejskiego w Głogowie. W przypadku tej inwestycji istnieje możliwość uzyskania bezzwrotnej dotacji w ramach Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego (Priorytet 3 „Ochrona kulturowego dziedzictwa europejskiego, w tym transport publiczny i odnowa miast”) w wysokości 85 % całkowitych kosztów kwalifikowanych inwestycji. Projekt musi być zgodny z Lokalnym Programem Rewitalizacji. Przeznaczeniem odbudowanego Teatru Miejskiego mogłoby się stać Europejskie Centrum Spotkań Młodzieży. Łączna wartość inwestycji: 13 906 694 zł.

Projekt przeszedł pozytywną ocenę formalno-ekonomiczną oraz ocenę merytoryczną i został zakwalifikowany na listę rankingową, jednakże z powodu niewystarczających środków nie został rekomendowany przez Zespół – Komitet Sterujący w Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

- Rewitalizacja kościoła św. Mikołaja. W 2002 r. wykonano prace zabezpieczające, w 2005-2006 r. – prace archeologiczne. Przeprowadzono konkurs architektoniczny na opracowanie koncepcji architektonicznej zagospodarowania ruin kościoła oraz placu przy Rynku.

Złożony został wniosek o dofinansowanie z budżetu państwa zadania: Rewitalizacja kościoła św. Mikołaja w Głogowie – dokumentacja projektowa realizowanego ze środków pozostających w dyspozycji ministra kultury i ochrony dziedzictwa kulturowego w ramach programu operacyjnego: „Rozwój infrastruktury kultury i szkolnictwa artystycznego”. Koszt zadania ogółem: 1 295 000, wnioskowana dotacja – 1 165 500,-

Ze względu na znaczenie obu budowli zabytkowych dla miasta zakłada się prowadzenie monitoringu zabezpieczeń ruin obu obiektów do czasu podjęcia prac związanych z ich odbudową.

5. Realizacja zadań związanych z zagospodarowaniem terenów nadodrzańskich. Ogłoszone zostały przez Prezydenta konkursy architektoniczne i urbanistyczne na rewitalizację tych terenów: „Zagospodarowanie nadodrzańskich terenów rekreacji i sportu” oraz „Urządzenie terenu bulwaru nadodrzańskiego na Starym Mieście”. W 2007 r. ogłoszony został konkurs na zagospodarowanie terenu zatoki przy „Neptunie” na Starym Mieście i budowę przystani rzecznej.

6. Realizacja zadań związanych z konserwacją zieleni zabytkowej oraz ochroną zabytkowych założeń zielonych.

- Uchwałą Nr XLIV/380/2006 Rady Miejskiej w Głogowie z dnia 24 października 2006 r. najcenniejsze drzewa oraz grupy drzew w mieście zostały ustanowione pomnikami przyrody. Drzewa te są ważnym elementem składowym współtworzącym krajobraz miasta, również ze względu na ich wartość kulturową i historyczną. Drzewa te są pozostałością dawnych nasadzeń i współtworzą zabytkową strukturę miasta.
- Zabytkowe założenia zielone – parki, cmentarze, aleje ujęte zostały w Gminnej Ewidencji Zabytków, i tym samym, po jej wprowadzenia do zapisów

miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zostają objęte ochroną konserwatorską.

- Zakłada się, że w okresie obowiązywania *Programu opieki nad zabytkami* zabezpieczone zostaną w budżecie gminy środki finansowe na konserwację zabytkowej zieleni co najmniej na obecnym poziomie.
- Zadania związane z konserwacją zieleni zabytkowej prowadzone przez Wydział Środowiska UM w Głogowie:

- prowadzenie polityki ochrony zabytkowej zieleni – uwzględnianie i eksponowanie historycznego układu miasta przy projektowaniu nowych nasadzeń oraz przebudowie istniejących terenów zieleni (m.in. nasadzenia lip przy ul. H. Kołłątaja, planowane zagospodarowanie terenów wzdłuż ul. Piaskowej, teren wzdłuż murów miejskich (ul. Starowałowa, Brama Brzostowska), teren przy Zamku Książąt Głogowskich, zagospodarowanie terenu wokół kolegiaty, w miejscu po Kościele Pokoju (lapidarium przy ul. Balwierskiej)

- planowana modernizacja pasa zieleni wzdłuż Alei Wolności z zachowaniem pierwotnego układu drzew.

- prowadzone są prace związane z projektem rewitalizacji fosy w celu przywrócenia jej dawnych walorów estetycznych i użytkowych.

- Zakłada się objęcie bieżącą pielęgnacją oraz planowane dalsze prace w celu uatrakcyjnienia terenów pod względem rekreacyjnym i estetycznym: w założeniach zielonych: Park Południowy (dawny cmentarz), Plac Zamkowy, Plac Jana z Głogowa, Pawilon Goethego i pomnik Eberta w parku przy ul. Daszyńskiego (wyremontowane w 2005 r., finansowane przez Gminny Fundusz Gospodarki Wodnej i Ochrony Środowiska).

- Przyjmuje się jako priorytetowe na kolejne lata następujące zadania:

- rewitalizacja fosy miejskiej

- zagospodarowanie Placu Jana z Głogowa

- przebudowa fontanny, remont schodów i nawierzchni ścieżek przy Placu Zamkowym

- modernizacja pasa zieleni wraz z ciągiem komunikacji pieszej Alei Wolności.

7. W budżecie miasta na 2007 r. zabezpieczono środki w wysokości 200 000 zł. na wydatki związane z wykonaniem projektu i kosztorysu remontu budynku biurowego „Famaby” z przeznaczeniem na Ośrodek Studyjno-Magazynowy zabytków archeologicznych dla potrzeb województw południowo-zachodniej.

(źródło: UM Głogów)

**Tabela 1. ZESTAWIENIE DOTACJI Z BUDŻETU GMINY MIEJSKIEJ GŁOGÓW
NA REMONT I KONSERWACJĘ ZABYTKOWYCH KOŚCIOŁÓW I OBIEKTÓW
PARAFIALNYCH GŁOGOWA W LATACH 2000-2006.**

rok	podmiot	kwota	kwota łącznie /w złotych/
2000	parafia rzymsko-katolicka p.w. św. Mikołaja	30 000	30 000
2001	parafia rzymsko-katolicka p.w. św. Maksymiliana Kolbe	14 995	14 995
2002	parafia rzymsko-katolicka p.w. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny parafia rzymsko-katolicka p.w. św. Mikołaja parafia rzymsko-katolicka p.w. św. Maksymiliana Kolbe parafia rzymsko-katolicka p.w. Najświętszego Serca P. Jezusa w Krzepowie parafia rzymsko-katolicka p.w. św. Wawrzyńca parafia prawosławna p.w. Wszystkich Świętych	50 000 70 000 10 000 10 000 9 999 10 000	159 999
2003	parafia rzymsko-katolicka p.w. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny parafia rzymsko-katolicka p.w. św. Mikołaja parafia rzymsko-katolicka p.w. św. Maksymiliana Kolbe parafia rzymsko-katolicka p.w. św. Wawrzyńca parafia prawosławna p.w. Wszystkich Świętych	250 000 99 983 20 000 10 000 15 000	394 983
2004	parafia rzymsko-katolicka p.w. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny parafia rzymsko-katolicka p.w. św. Mikołaja parafia rzymsko-katolicka p.w. św. Maksymiliana Kolbe parafia rzymsko-katolicka p.w. Najświętszego Serca P. Jezusa w Krzepowie parafia rzymsko-katolicka p.w. św. Wawrzyńca parafia prawosławna p.w. Wszystkich Świętych	300 000 100 000 15 000 14 999 30 000 15 000	474 999
2005	parafia rzymsko-katolicka p.w. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny parafia rzymsko-katolicka p.w. św. Mikołaja parafia rzymsko-katolicka p.w. św. Wawrzyńca parafia prawosławna p.w. Wszystkich Świętych	300 000 32 000 30 000 15 000	377 000
2006	parafia rzymsko-katolicka p.w. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny parafia rzymsko-katolicka p.w. św. Mikołaja parafia rzymsko-katolicka p.w. św. Wawrzyńca parafia prawosławna p.w. Wszystkich Świętych	400 000 50 000 25 000 15 000	490 000

(źródło: UM Głogów)

Tabela 2. WIELOLETNI PROGRAM INWESTYCYJNY GMINY MIEJSKIEJ GŁOGÓW NA LATA 2007-2011.

/w złotych/

wartość całkowita zadania	dotychczasowe zaangażowanie środków	2007		2008		2009		2010		2011		ogółem w latach planu	
		Środki własne	Środki UE i pozostałe	Środki własne	Środki UE i pozostałe	Środki własne	Środki UE i pozostałe	Środki własne	Środki UE i pozostałe	Środki własne	Środki UE i pozostałe	Środki własne	Środki UE i pozostałe
Zabytki													
Kontynuacja odbudowy ratusza, zakończenie budowy Sali Rajców													
6 655 000,00	6 420 000,00	235 000,00										235 000,00	
Zakończenie rewitalizacji fosy miejskiej													
3 556 400,00	2 705 674,43			850 725,57								850 725,57	
Kontynuacja odbudowy obiektów zabytkowych ze szczególnym uwzględnieniem kolegiaty głogowskiej													
3 340 000,00	2 000 000,00	440 000,00		300 000,00		300 000,00		300 000,00				1 340 000,00	
Remont Zamku Książąt Głogowskich													
6 365 000,00				3 132 500,00		3 232 500,00						6 365 000,00	
Modernizacja Zamku Książąt Głogowskich (dokumentacja projektowa)													
217 884,68	84 884,68	23 000,00	110 000,00									23 000,00	110 000,00
Razem:													
20 134 284,68	11 210 559,11	698 000,00	110 000,00	4 283 225,57		3 532 500,00		300 000,00				8 813 725,57	110 000,00

ANEKS

Lista zabytków nieruchomych ujętych w gminnej ewidencji zabytków

L.p.	Obiekt	Adres	Datowanie
1	Kościół parafialny p.w. Św. Klemensa	Gen. Sikorskiego 23	pocz. XX w.
2	Plebania kościoła parafialnego p.w. św. Klemensa	Gen. Sikorskiego 23	pocz. XX w.
3	Kościół parafialny p.w. M.M Kolbego	Legnicka 2	XIX/XX w.
4	Kapliczka	Rudnowska 74	k. XIX w.
5	Milchhaus (mleczarnia)	Bolesława Krzywoustego 6	2 ćw. XX w
6	Kolegium jezuickie	Powstańców 1	XVII/XVIII w.
7	Willa przy ul Kamienna Droga 48 (dawniej zarząd SKR)	Kamienna Droga 48	pocz. XX w.
8	Starostwo Powiatowe	Generała Sikorskiego 21	k. XIX w.
9	Powiatowa Komenda Policji	Obrońców Pokoju 17	pocz. XX w.
10	Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa	Staszica 17	1896 r.
11	Warsztaty szkolne Zespołu Szkół Ekonomicznych	Jedności Robotniczej 38	1 ćw. XX w.
12	Zespół Szkół Zawodowych	Jana z Głogowa 7	pocz. XX w.
13	III LO (dawne Studium Nauczycielskie)	Obozowa 3	k. XIX w.
14	III LO (dawne Studium Wychowania Przedszkolnego)	Novarese 3b	k. XIX w
15	Zespół Szkół Ekonomicznych	Karola Miarki 1	k. XIX w.
16	Szkoła Nr 5	Staszica 17	XIX/XX w.
17	Gimnazjum Nr 1	Sikorskiego 11	1908 - 1910
18	Budynek pomocniczy Zespołu Szkół Nr 1	Jedności Robotniczej 11a	1908 - 1910
19	Budynek Dyrekcji - EnergiaPro Koncern Energetyczny SA	Nadbrzeżna 1	1 ćw. XX w.
20	Budynek biurowy Cukrowni Głogów	Rudnowska 75A	pocz. XX w.
21	Budynek przemysłowy (suszarnia) Cukrowni Głogów	Rudnowska 58	k. XIX w.
21A	Magazyn suszu na terenie cukrowni	Rudnowska 58	k. XIX w.
21B	Magazyn techniczny (warsztaty) na terenie cukrowni	Rudnowska 58	pocz. XX w.
22	Budynek produkcyjny Cukrowni Głogów	Rudnowska 58	k. XIX w.
23	Przed. Robót Specjalistycznych DEKAR - obecnie hurtownia - HELON	Kamienna Droga 6	k. XIX w.
24	Budynek Szkoły Muzycznej II stopnia	Jedności Robotniczej 14	po 1930 r.
25	Budynek dawnej piekarni	Rzeźnicza 1	1845 r.
26	Budynek I LO - łącznik	Jedności Robotniczej 10a	1 ćw. XX w.
27	Budynek I Liceum Ogólnokształcącego	Jedności Robotniczej 10	1926-28 r.
28	Sala gimnastyczna Zespołu Szkół Ogólnokształcących	Jedności Robotniczej 10a	1 ćw. XX w.
29	Telekomunikacja Polska SA	Piotra Skargi 25	l. 80. XIX w.
30	Wodociągowa wieża ciśnień	Kolejowa 1	1909 r.
31	Wodociągi	Łąkowa 52	ok. 1881 r.
32	Dom przy ul. Budowlanych 6a	Budowlanych 6a	1 ćw. XX w.
33	Kamienica	Wały Chrobrego 6	XIX/XX w.
34	Kamienica narożna	Wały Chrobrego 7	XIX/XX w.
35	Dom	Dzieci Głogowskich 1	k. XIX w.
36	Dom	Elektryczna 22a-22c	pocz. XX w.
37	Dom	Głowackiego 1	1 ćw. XX w.
38	Dom	Głowackiego 3	1 ćw. XX w.
39	Dom	Głowackiego 5	1 ćw. XX w.

Program opieki nad zabytkami miasta Głogowa

40	Dom	Grunwaldzka 1	1 ćw. XX w.
41	Dom	Grunwaldzka 3	1 ćw. XX w.
42	Dom	Grunwaldzka 5	1 ćw. XX w.
43	Dom	Grunwaldzka 6	1 ćw. XX w.
44	Dom	Grunwaldzka 15	1 ćw. XX w.
45	Dom	Jedności Robotniczej 6-6a	1 ćw. XX w.
46	Kamienica	Jedności Robotniczej 8	1 ćw. XX w.
47	Kamienica	Jedności Robotniczej 11	pocz. XX w.
48	Kamienica	Jedności Robotniczej 12	pocz. XX w.
49	Kamienica	Jedności Robotniczej 13	pocz. XX w.
50	Willa	Jedności Robotniczej 40	pocz. XX w.
51	Dom	Kamienna Droga 47	1 ćw. XX w.
52	Willa	Bolesława Krzywoustego 10	1 ćw. XX w.
53	Kamienica narożna	Kołątaja 1	XIX/XX w.
54	Dom	Kutrzeby 1	1 ćw. XX w.
55	Dom	Kutrzeby 3	1 ćw. XX w.
56	Dom	Legnicka 4-6	1 ćw. XX w.
57	Zespół kamienic	Mickiewicza 35-49	l. 30. XX w.
58	Kamienica	Mickiewicza 42	l. 30. XX w.
59	Dom	Mickiewicza 44	l. 30. XX w.
60	Dom	Na Uroczysku 3	pocz. XX w.
61	Dom	Polna 1	1 ćw. XX w.
62	Dom	Polna 2	pocz. XX w.
63	Dom	Polna 6	pocz. XX w.
64	Dom	Poczdamska 1	pocz. XX w.
65	Dom	Przemysłowa 9	pocz. XX w.
66	Dom	Przemysłowa 11	pocz. XX w.
67	Dom	Przemysłowa 13	pocz. XX w.
68	Dom	Przemysłowa 15	pocz. XX w.
69	Dom	Rudnowska 54	k. XIX w.
70	Dom	Rudnowska 69	1 ćw. XX w.
71	Dom	Rudnowska 77	l. 80. XIX w.
72	Dom	Sikorskiego 1	pocz. XX w.
73	Willa	Sikorskiego 13	pocz. XX w.
74	Kamienica narożna	Piotra Skargi 15	XIX/XX w.
75	Dom	Słowackiego 1-3	l. 30. XX w.
76	Dom	Słowackiego 6-8	l. 30. XX w.
77	Dom	Słowackiego 33 - 35	l. 30. XX w.
78	Dom	Słowiańska 13	pocz. XX w.
79	Willa	Słowiańska 26	pocz. XX w.
80	Dom	Staromiejska 15	pocz. XX w.
81	Kamienica narożna	Staszica 18	XIX/XX w.
82	Dom obok I LO	Jedności Robotniczej 10a	I ćw. XX w.
83	Kamienica	Aleja Wolności 4-6	1 ćw. XX w.
84	Kamienica	Aleja Wolności 8	1 ćw. XX w.
85	Kamienica	Aleja Wolności 10	1 ćw. XX w.
86	Kamienica	Aleja Wolności 30	XIX/XX w.
87	Dom	Aleja Wolności 77	ok. 1900 r.
88	Dom	Aleja Wolności 79	ok. roku 1900
89A	Umocnienia obronne i fortyfikacyjne Twierdzy Głogów -	Piotra Skargi 31A	l. 80. XIX w.

Program opieki nad zabytkami miasta Głogowa

	tradycje kolejowy		
89B	Umocnienia obronne i fortyfikacje Twierdzy Głogów - wartownia	Nadbrzeżna	1925
89C	Umocnienia obronne i fortyfikacje Twierdzy Głogów - schron	Nadbrzeżna 1	1932
89D	Umocnienia obronne i fortyfikacje Twierdzy Głogów - wieża artyleryjska	Ostrów Tumski	1857
89E	Umocnienia obronne i fortyfikacje Twierdzy Głogów - Ober Redute	Ostrów Tumski	1825-1828
89F	Umocnienia obronne i fortyfikacje Twierdzy Głogów - Fort Gwiaździsty	Piastowska 5	1747 - 49
90	Szpital im. Jana Pawła II	Kościuszki 15	l. 30. XX w.
91	Były budynek Starostwa Powiatowego	Skłodowskiej-Curie 11	I ćw. XX w.
92	Budynek parafii p.w. Św. Wawrzyńca	Okrężna 14	pocz. XX w.
93	Dom	Jesienna 1	k. XIX w.
94	Dom	Jesienna 9	1 ćw. XX w.
95	Dom	Jesienna 15	1 ćw. XX w.
96	Dom	Jesienna 19	k. XIX w.
97	Dom	Jesienna 23	k. XIX w.
98	Dom	Jesienna 27	k. XIX w.
99	Dom	Kasztanowa 8	k. 1 ćw. XX w.
100	Dom	Kasztanowa 10	pocz. XX w.
101	Dom	Okrężna 1	k. XIX w.
102	Dom	Okrężna 5	1 ćw. XX w.
103	Dom	Okrężna 9	2 poł. XIX w.
104	Dom	Okrężna 10	1 ćw. XIX w.
105	Stodoła	Okrężna 13	k. XIX w.
106	Dom	Okrężna 21	XIX/XX w.
107	Dom	Okrężna 22	1 ćw. XX w.
108	Warsztat (kuźnia)	Okrężna 22	1 ćw. XX w.
109	Dom	Okrężna 24	pocz. XX w.
110	Budynek gospodarczy	Okrężna 24	2 poł. XIX w.
111	Dom	Okrężna 27	1 poł. XIX w.
112	Dom	Okrężna 29	XIX w.
113	Dom	Okrężna 31	1906 r.
114	Dom	Okrężna 33	1 poł. XIX w.
115	Stodoła	Okrężna 35	k. XIX w.
116	Budynek gospodarczy	Okrężna 35	k. XIX w.
117	Dom	Okrężna 36	k. XIX w.
118	Dom	Okrężna 37	poł. XIX w.
119	Dom	Okrężna 39	poł. XIX w.
120	Dom	Okrężna 40	k. XIX w.
121	Dom	Okrężna 41	2 poł. XIX w.
122	Dom	Okrężna 43	XIX/XX w.
123	Dom	Okrężna 46	2 poł. XIX w.
124	Dom	Okrężna 47	1 poł. XIX w.
125	Dom	Okrężna 49	k. XIX w.
126	Dom	Okrężna 51	XVIII-XIX w.
127	Dom	Okrężna 53	k. XIX w.

Program opieki nad zabytkami miasta Głogowa

128	Dom	Okreżna 55	pocz. XIX w.
129	Dom	Okreżna 57	XVIII-XIX w.
130	Dom	Okreżna 59	2 poł. XIX w.
131	Dom (ob. budynek gosp.)	Okreżna 59 a	poł. XIX w.
132	Dom	Okreżna 61	2 poł. XIX w.
133	Dom	Okreżna 63	2 poł. XIX w.
134	Dom	Okreżna 65	1 ćw. XX w.
135	Dom	Okreżna 85	1 ćw. XX w.
136	Dom	Okreżna 87	k. XIX w.
137	Dom	Okreżna 89	2 poł. XIX w.
138	Dom	Okreżna 91	2 poł. XIX w.
139	Dom	Okreżna 93	XIX/XX w.
140	Dom	Okreżna 95	1 poł. XIX w.
141	Dom	Okreżna 97	pocz. XX w.
142	Budynek gospodarczy	Okreżna 97	k. XIX w.
143	Dom	Okreżna 101	2 poł. XIX w.
144	Dom	Okreżna 103	2 poł. XIX w.
145	Dom	Okreżna 105	k. XIX w.
146	Dom	Okreżna 107	pocz. XX w.
147	Budynek gospodarczy	Okreżna 107	k. XIX w.
148	Stodoła	Okreżna 107	k. XIX w.
149	Dom	Okreżna 113	poł. XIX w.
150	Dom	Okreżna 115	2 poł. XIX w.
151	Dom	Okreżna 117	pocz. XIX w.
152	Dom	Okreżna 123	poł. XIX w.
153	Dom	Okreżna 125	poł. XIX w.
154	Dom	Okreżna 127	poł. XIX w.
155	Dom	Okreżna 129	poł. XIX w.
156	Dom	Okreżna 135	pocz. XX w.
157	Dom	Okreżna 139	pocz. XX w.
158	Dom	Okreżna 141	1 poł. XIX w.
159	Dom	Okreżna 143	1 poł. XIX w.
160	Kościół p.w. Najświętszego Serca Jezusowego	Kościelna 1	1810 r.
161	Budynek parafii	Akacyjowa 34	pocz. XX w.
162	Budynek dworca PKP	Kolejowa	pocz. XX w.
163	Dom	Kolejowa 2	l. 80. XIX w.
164	Dom	Osadników 2	k. XIX w.
165	Dom	Osadników 8	pocz. XX w.
166	Dom	Osadników 13	poł. XIX w.
167	Dom	Osadników 16	k. XIX w.
168	Dom	Osadników 20	k. XIX w.
169	Dom (dawna szkoła podstawowa)	Osadników 22	1 ćw. XX w.
170	Dom	Osadników 27	1 ćw. XX w.
171	Stodoła	Osadników 28-30	2 poł. XIX w.
172	Dom	Osadników 31	k. XIX w.
173	Dom	Osadników 35	k. XIX w.
174	Dom	Osadników 37	pocz. XX w.
175	Dom	Osadników 40	2 poł. XIX w.
176	Dom	Osadników 42	1 ćw. XX w.

Program opieki nad zabytkami miasta Głogowa

177	Dom	Rudnowska 111	pocz. XX w.
178	Szkoła	Akacjowa 10a	pocz. XX w.
179	Kapliczka z sygnaturką	Dolna 2	1889 r.
180	Dom	Akacjowa 6	XIX/XX w.
181	Dom	Akacjowa 8	pocz. XX w.
182	Dom	Akacjowa 11	1 ćw. XX w.
183	Dom	Akacjowa 12	2 poł. XIX w.
184	Dom	Akacjowa 16	k. XIX w.
185	Dom	Akacjowa 25	1 ćw. XX w.
186	Dom	Akacjowa 29	k. XIX w.
187 A	Dom	Dolna 5	k. XIX w.
187 B	Budynek gospodarczy	Dolna 5	k. XIX w.
188	Dom	Dolna 8	k. XIX w.
189	Dom	Dolna 11	2 poł. XIX w.
190	Dom	Dolna 13	k. XIX w.
191	Budynek gospodarczy	Dolna 13	k. XIX w.
192	Dom	Dolna 28	pocz. XX w.
193	Dom	Dolna 35	k. XIX w.
194	Dom	Dolna 37	pocz. XX w.
195	Dom	Krótką 1	pocz. XX w.
196	Dom	Krótką 2	2 poł. XIX w.
197	Budynek gospodarczy	Krótką 2	k. XIX w.
198	Budynek gospodarczy	Krótką 2	2 poł. XIX w.
199	Stodoła	Krótką 2	k. XIX w.
200	Dom	Krótką 3	k. XIX w.
201	Dom	Rudnowska 62	pocz. XX w.
202	Cenotaf, obecnie kapliczka	Rudnowska / Klonowa	ok. 1920 r.
203	Głaz upamiętniający bitwę nad Kaczawą	Akcjowa	1913 r.
204	Dom mieszkalny	Żarkowska 2	pocz. XX w.
205	Budynek pralni	Żarkowska 2	pocz. XX w.
206	Stajnia w koszarach	Bolesława Śmiałego	pocz. XX w.
207	Dom Samotnej Matki	Folwarczna 50	2 poł. XIX w.
208	Pałac właściciela cukrowni - obecnie Szkoła Rolnicza	Folwarczna 55	2 poł. XIX w.
209	Dom w koszarach	Folwarczna 1	1. 80. XIX w.
210	Dom w koszarach	Folwarczna 2	1. 80. XIX w.
211	Dom w koszarach	Folwarczna 3	1. 80. XIX w.
212	Budynek w koszarach	Folwarczna 4	1. 80. XIX w.
213	Dom w koszarach	Folwarczna 6a	1. 80. XIX w.
214	Dom w koszarach	Folwarczna 6b	1. 80. XIX w.
215	Dom w koszarach	Folwarczna 6c	1. 80. XIX w.
216	Dom w koszarach	Folwarczna 6d	1. 80. XIX w.
217	Dom w koszarach, obecnie sklep	Folwarczna 51-51/1	1. 80. XIX w.
218	Dom w koszarach	Folwarczna 51/2-51/3	1. 80. XIX w.
219	Budynek w koszarach	Folwarczna 51/4 -51/5	1. 80. XIX w.
220	Budynek w koszarach	Folwarczna 51/6 - 51/7 - 51/8	1. 80. XIX w.
221	Dom w koszarach	Folwarczna 5	1. 80. XIX w.
222	Cmentarz komunalny	Legnicka 2	1876 r.
223	Cmentarz komunalny	Akacjowa	1912 r.
224	Budynek dawnych wodociągów	Bolesława Śmiałego 2	1. 80. XIX w.

Program opieki nad zabytkami miasta Głogowa

225	Willa	Mickiewicza 54	l. 30. XX w.
226	Dom	Rudnowska 75	pocz. XX w.
227	Wodociągowa wieża ciśnień	Mickiewicza	1858 r.
228	Teren po cmentarzu ewangelickim	Obrońców Pokoju 28	1910, 1917
229	Cmentarz wokół Kolegiaty	Ostrów Tumski - tereny na płn. - zach. od Kolegiaty	1 poł. XIII w.
230	Teren pocmentarny przy Kolegiacie	Plac kolegiacki	1075 r.
231	Teren pocmentarny przy kościele Św. Mikołaja	Plac Solny / Starowałowa	XIII w.
232	Teren po cmentarzu Bernardyńskim	przedwojenny Pl. Franciszkański	XVI/XVII w.
233	Teren po cmentarzu katolickim	Miarki 2	1741 r.
234	Teren po starym cmentarzu ewangelickim	Rondo Konstytucji 3-go Maja / Daszyńskiego	1606 r.
235	Teren po cmentarzu garnizonowym	Daszyńskiego	1880 r.
236	Teren po starym cmentarzu żydowskim	Nadbrzeżna	1666 r.
237	Teren po cmentarzu żydowskim	Sienkiewicza	k. XVIII w.
238	Cmentarz komunalny w Brzostowie	Świerkowa	1868 r.
239	Dom mieszkalny nr 37	Wróblin	k. XIX w.
240	Budynek gospodarczy przy domu nr 37	Wróblin	
250	Kaplica p.w. Św. Heleny	Wróblin	1810-1887
251	Zespół urbanistyczno-krajobrazowy Głogowa - strefa A ściślej ochrony konserwatorskiej	patrz: fotografia lotnicza z 1996 r.	poł. XII w.
252	Układ urbanistyczny wsi Brzostów	Brzostów	1317, 1399, 1502
253	Kościół p.w. Św. Mikołaja (zniszczony wskutek działań wojennych w 1945 r.)	Starowałowa	XIV, XV w.
254	Kolegiata p.w. Najświętszej Marii Panny (zniszczona wskutek działań wojennych w 1945 r. - obecnie odbudowywana)	Plac Kolegiacki 1	XII, XIII, XIV w.
255	Kościół pomocniczy p.w. Bożego Ciała	Powstańców 1	XV, XVII i pocz. XVIII w.
256	Kościół ewangelicki reformowany - Łódź Chrystusa (zniszczony wskutek działań wojennych w 1945 r.)	Starowałowa	1789 r.
257	Kościół parafialny p.w. Św. Wawrzyńca	Okrężna 16	XIV w., 1502 r.
258	Cmentarz przykościelny	Okrężna 16	XIV w.
259	Zamek książęcy	Brama Brzostowska 1	XIII/XIV, XVII w.
260	Obwarowania miejskie	ul. Zamkowa, Gołębia, Starowałowa, B. Krzywoustego	XIV, XV, XVI w., 1630r.
261	Brama Szpitalna	Rzeźnicza / Staszica	pocz. XIV w.
262	Ratusz (odbudowany po zniszczeniach wojennych)	Rynek 10	1 poł. XVI, XIX w.
263	Teatr (ruina)	Rynek	1799 r.
264	Budynek Sądu Powiatowego	Kutrzeby 2	1908 r.
265	Dom mieszkalny Nr 4	Okrężna 13	1 poł. XIX w.
266	Dom mieszkalny Nr 7	Okrężna 25	k. XVIII w.
267	Dom mieszkalny Nr 32	Osadników 15	k. XVIII w.
268	Szczelina przeciwlotnicza	Wały Bolesława Krzywoustego	l. 30. XX w.
269	Element fortyfikacji tzw. Blokhauz	Wały Bolesława	2 poł. XIX w.

Program opieki nad zabytkami miasta Głogowa

		Krzywoustego	
270	Dom parafialny z kaplicą	Staromiejska 17	1909-1910 r.
271	Strefa B ochrony konserwatorskiej - obszar bezpośredniego otoczenia Ostrowa Tumskiego	Tereny na północ od strefy A - Ostrów Tumski	
272	Obszar dzieła obronnego Ober Redute położonego na wschód od Ostrowa Tumskiego, na terenach wodonośnych Głogowa - Strefa B ochrony konserwatorskiej	teren Ostrowa Tumskiego na wschód od Wodociągów	1825 - 1928 r.
273	Strefa B ochrony konserwatorskiej - obszar fragmentu terenu przylegającego od półn.-zach. do strefy A Starego Miasta z terenem starego cmentarza żydowskiego	Na północ od ul. Nadbrzeżnej	2 poł.XVII w.
274	Strefa B ochrony konserwatorskiej - obszar tzw. skweru pionierów oraz sąsiadującego zespołu szkół	patrz : mapa	pocz. XX w.
275	Strefa B ochrony konserwatorskiej - obszar przekształconego w park cmentarza ewangelickiego przy ul. Obrońców Pokoju	Obrońców Pokoju	pocz. XX w.
276	Strefa "K" ochrony krajobrazu kulturowego	patrz: opis	
277	Strefa K ochrony krajobrazu kulturowego - tereny położone wokół strefy A ochrony konserwatorskiej Brzostowa	Tereny wokół Brzostowa	
278	Strefa ochrony zabytkowych układów zieleni ukształtowanej - park na zachód od Zamku	Na zachód od ul. Zamkowej	pocz. XX w.
279	Strefa ochrony zabytkowych układów zieleni ukształtowanej - Park Słowiański	Na zachód od hotelu "Qubus"	pocz. XX w.
280	Strefa ochrony zabytkowych układów zieleni ukształtowanej - Park Leśny	od Ronda Konstytucji 3-go Maja na wschód do Odry	pocz. XX w.
281	Strefa ochrony zabytkowych układów zieleni ukształtowanej - park przy ul. Budowlanych nad strumykiem Sępólna	Na wschód od ul. Budowlanych	pocz. XX w.
282	Strefa ochrony zabytkowych układów zieleni ukształtowanej - Park Południowy	Teren od skrzyżowania ul. Legnicka, Piłsudskiego na wschód	pocz. XX w.
283	Strefa ochrony zabytkowych układów zieleni ukształtowanej - Park Paulinów	Na zachód od Os. Paulinów	
284	Strefa E ochrony ekspozycji		

Wykaz zabytkowych stanowisk archeologicznych z terenu miasta Głogów znajdujących się w wojewódzkiej ewidencji zabytków:

Obszar 67-18 AZP:

1. Wróblin Głogowski - stanowisko nr 12/6/67-18 AZP
pradziejowy ślad osadnictwa
osada (?) z okresu średniowiecza
2. Wróblin Głogowski - stanowisko nr 5/7/67-18 AZP
śląd osadnictwa ludności kultury przeworskiej (?) z okresu wpływów rzymskich
osada z okresu średniowiecza
3. Wróblin Głogowski - stanowisko nr 11/8/67-18 AZP
wczesnośredniowieczny ślad osadnictwa
osada (?) z okresu średniowiecza
4. Wróblin Głogowski - stanowisko nr 1/9/67-18 AZP
pradziejowy ślad osadnictwa
osada (?) z okresu średniowiecza
cmentarzysko ludności kultury łużyckiej
Stanowisko zostało wpisane do rejestru zabytków, nr decyzji: 199/114/68I
5. Wróblin Głogowski - stanowisko nr 7/10/67-18 AZP
neolityczny ślad osadnictwa
osada wczesnośredniowieczna, faza A,
osada z okresu średniowiecza
6. Wróblin Głogowski - stanowisko nr 4/11/67-18 AZP
osada z okresu wczesnego średniowiecza, faza E,
osada z okresu średniowiecza
7. Wróblin Głogowski - stanowisko nr 2/12/67-18 AZP
śląd osadnictwa z epoki kamienia (?)
osada (?) z wczesnej epoki brązu
osada ludności kultury przeworskiej z okresu wpływów rzymskich
wczesnośredniowieczny ślad osadnictwa, faza E
średniowieczny ślad osadnictwa
8. Wróblin Głogowski - stanowisko nr 8/13/67-18 AZP
śląd osadnictwa ludności kultury przeworskiej z okresu wpływów rzymskich
śląd osadnictwa z XIV wieku
9. Wróblin Głogowski - stanowisko nr 10/14/67-18 AZP
osada ludności kultury przeworskiej z okresu wpływów rzymskich
10. Wróblin Głogowski - stanowisko nr 9/37/67-18 AZP
śląd osadnictwa ludności kultury przeworskiej z okresu wpływów rzymskich
śląd osadnictwa z okresu wczesnego średniowiecza (faza A)
średniowieczny ślad osadnictwa
11. Żukowice 14/85/67-18 AZP
śląd osadnictwa z epoki kamienia
śląd osadnictwa z epoki średniowiecza
punkt osadniczy z okresu wpływów rzymskich

12. Żukowice – stanowisko 9/92/67-18 AZP
osada z okresu wczesnego średniowiecza, VI – VII w.
cmentarzysko z okresu lateńskiego
13. Żukowice – stanowisko nr 5/93/67-18 AZP
osada z okresu wczesnego średniowiecza
14. Żukowice – stanowisko 7/94/67-18 AZP
osada z okresu wpływów rzymskich
15. Żukowice – stanowisko 18/95/67-18 AZP
cmentarzysko ludności kultury łużyckiej z epoki brązu i okresu halsztackiego
16. Wróblin Głogowski - stanowisko nr 15/98/67-18 AZP
cmentarzysko ciałopalne z okresu wpływów rzymskich

Obszar 67-19 AZP:

17. Biechów - stanowisko nr 3/3/67-19 AZP
cmentarzysko ciałopalne ludności kultury łużyckiej z okresu halsztackiego C
osada (?) ludności kultury przeworskiej z okresu lateńskiego – okresu
wpływów rzymskich
osada pradziejowa
osada z okresu wczesnego średniowiecza
osada z okresu późnego średniowiecza
18. Biechów - stanowisko nr 5/5/67-19 AZP
osada ludności kultury łużyckiej
osada z okresu wczesnego średniowiecza
śląd osadnictwa z okresu późnego średniowiecza
19. Żukowice - stanowisko nr 8/6/67-19 AZP
osada z okresu wczesnego średniowiecza, VIII – IX wiek
śląd osadnictwa ludności kultury łużyckiej
pradziejowy ślad osadnictwa
Stanowisko zostało wpisane do rejestru zabytków, nr decyzji: 182/98/68
20. Żukowice – stanowisko nr 1/7/67-19 AZP
osada wczesne średniowiecze, V-VI i XI-XII wiek
osada ludności kultury przeworskiej z okresu lateńskiego – okres wpływów
rzymskich
cmentarzysko ludności kultury łużyckiej
21. Żukowice - stanowisko 2/8/67-19 AZP
osada z okresu wczesnego średniowiecza
22. Żukowice – stanowisko 3/9/67-19 AZP
osada ludności kultury łużyckiej z okresu halsztackiego
23. Żukowice - stanowisko nr 6/10/67-19 AZP
osada z okresu wczesnego średniowiecza, VII – VIII wiek
osada z okresu neolitu
osada z okresu wpływów rzymskich
osada pradziejowa

24. Żukowice – stanowisko nr 4/11/67-19 AZP
cmentarzysko ludności kultury łużyckiej z okresu halsztackiego C
25. Żukowice – stanowisko nr 10/12/67-19 AZP
cmentarzysko ludności kultury łużyckiej z V okresu epoki brązu
26. Żukowice – stanowisko nr 12/13/67-19 AZP
osada z okresu wczesnego średniowiecza
27. Żukowice – stanowisko nr 11/14/67-19 AZP
cmentarzysko ludności kultury łużyckiej z IV okresu epoki brązu
28. Żukowice – stanowisko nr 13/15/67-19 AZP
osada z okresu wczesnego średniowiecza, IX-X wiek
29. Żukowice - stanowisko nr 43/47/67-19 AZP
osada ludności kultury przeworskiej z okresu wpływów rzymskich
osada z okresu wczesnego średniowiecza
osada z okresu późnego średniowiecza
30. Żukowice - stanowisko nr 42/48/67-19 AZP
osada z okresu neolitu
osada pradziejowa
31. Żukowice - stanowisko nr 41/49/67-19 AZP
osada ludności kultury łużyckiej
pradziejowy ślad osadnictwa
osada z okresu wczesnego średniowiecza
osada z okresu późnego średniowiecza
32. Żukowice - stanowisko nr 40/50/67-19 AZP
osada ludności kultury łużyckiej
osada ludności kultury przeworskiej z okresu wpływów rzymskich
osada pradziejowa
osada z wczesnego średniowiecza
W 1988 roku odkryto zabytki neolityczne, kultury łużyckiej i z okresu wczesnego średniowiecza; w roku 1989 i 1990 – neolityczne – kultura lendzielskiej, łużyckiej – okres halsztacki, z okresu wpływów rzymskich, z okresu wczesnego średniowiecza i pradziejowe
33. Żukowice - stanowisko nr 34/51/67-19 AZP
osada ludności kultury lendzielskiej (?) z okresu neolitu
osada ludności kultury łużyckiej
osada z wczesnego średniowiecza
osada pradziejowa
Badania weryfikacyjne w roku 1990 / 1991 dostarczyły materiałów z okresu neolitu (kultura ceramiki wstęgowej rytej, kultura ceramiki wstęgowej kłutej, kultura lendzielska, kultura amfor kulistych), epoki brązu (wczesna faza) i okresu wpływów rzymskich
34. Żukowice - stanowisko nr 35/52/67-19 (kontynuacja stanowiska pod nr 35/144/ 68-19 AZP)
osada (?) z wczesnego średniowiecza
osada pradziejowa
Badania weryfikacyjne prowadzone w roku 1989 dostarczyły materiałów

z epoki brązu i wczesnego średniowiecza, a w roku 1990 – z neolitu (kultura ceramiki wstęgowej kłutej), epoki brązu – okresu halsztackiego (kultura łużycka), późnego okresu lateńskiego, okresu wpływów rzymskich i wczesnego średniowiecza

35. Żukowice - stanowisko nr 36/53/67-19 AZP
osada ludności kultury przeworskiej z okresu lateńskiego (?) i okresu wpływów rzymskich
osada ludności kultury łużyckiej
osada pradziejowa
osada z okresu wczesnego średniowiecza
W trakcie badań weryfikacyjnych w latach 1990 – 1991 odkryto materiał zabytkowy, który datowano na neolit (kultura ceramiki wstęgowej rytej, kultura amfor kulistych); epokę brązu, okres halsztacki (kultura łużycka), wczesne średniowiecze i pradzieje
36. Żukowice - stanowisko nr 37/54/67-19
ślad osadnictwa z okresu wczesnego średniowiecza
ślad osadnictwa z okresu późnego średniowiecza
37. Żukowice - stanowisko nr 38/55/67-19 AZP
ślad osadnictwa z okresu wczesnego średniowiecza
38. Żukowice - stanowisko nr 39/56/67-19 AZP
cmentarzysko pradziejowe
nieokreślone pradziejowe znalezisko
nieokreślone wczesnośredniowieczne znalezisko
osada z okresu późnego średniowiecza
39. Żukowice – stanowisko 44/213/67-19 AZP
osada z okresu późnego średniowiecza XIV wiek
osad z okresu wczesnego średniowiecza
osada pradziejowa
40. Żukowice - stanowisko nr 47/216/67-19 AZP
osada z okresu wczesnego średniowiecza
Stanowisko zostało wpisane do rejestru zabytków, nr decyzji: A – 247/92
41. Biechów - stanowisko nr 12/220/67-19 AZP
punkt osadniczy z epoki kamienia
punkt osadniczy z okresu późnego średniowiecza

Obszar 68-19 AZP:

42. Głogów - stanowisko nr 1/1/68-19 AZP
neolityczny ślad osadnictwa
43. Głogów - stanowisko nr 2/2/68-19 AZP
gród z podgrodzem, XI – XIII wiek
wczesnośredniowieczne cmentarzysko szkieletowe z XI – XIII wieku
kolegiata wczesnośredniowieczna
kaplica św. Anny, średniowiecze
Stanowisko zostało wpisane do rejestru zabytków, nr decyzji: A – 193/108/68
44. Głogów - stanowisko nr 3/3/68-19 AZP

osada , VIII – IX/X wiek

Stanowisko zostało wpisane do rejestru zabytków, nr decyzji: 191/107/Arch/68

45. Głogów - stanowisko nr 4/4/68-19 AZP
osada z okresu wczesnego średniowiecza
cmentarzysko wczesnośredniowieczne
Stanowisko zostało wpisane do rejestru zabytków, nr decyzji: 190/106/68
46. Głogów - stanowisko nr 5/5/68-19 AZP
cmentarzysko ludności kultury łużyckiej
Stanowisko zostało wpisane do rejestru zabytków, nr decyzji: 194/109/68
47. Głogów - stanowisko nr 6/6/68-19 AZP
cmentarzysko ludności kultury łużyckiej z III/IV okresu epoki brązu
śląd osadnictwa z XIV – XV wieku
48. Głogów - stanowisko nr 7/7/68-19 AZP
cmentarzysko ciałopalne ludności kultury łużyckiej z V okresu epoki brązu
Stanowisko zostało wpisane do rejestru zabytków, nr decyzji: 196/111/68
49. Głogów - stanowisko nr 18/8/68-19 AZP
osada z okresu wczesnego średniowiecza
50. Głogów - stanowisko nr 19/9/68-19 AZP
neolityczny ślad osadnictwa
51. Głogów - stanowisko nr 20/10/68-19 AZP
cmentarzysko ciałopalne ludności kultury łużyckiej – okresu halsztackiego C
52. Głogów - stanowisko nr 21/11/68-19 AZP
cmentarzysko ciałopalne ludności kultury łużyckiej – okresu halsztackiego
osada wczesnośredniowieczna
kościół św. Piotra, XI – XII wiek
cmentarzysko szkieletowe z XIII wieku
53. Głogów - stanowisko nr 22/12/68-19 AZP
zamek wczesnośredniowieczny
54. Głogów - stanowisko nr 23/13/68-19 AZP
skarby ludności kultury unietyckiej z I/II okresu epoki brązu
55. Głogów - stanowisko nr 24/14/68-19 AZP
wczesnośredniowieczny kościół
wczesnośredniowieczny klasztor Klarysek
56. Ruszowice - stanowisko nr 8/15/68-19 AZP
nieokreślony ślad osadnictwa
57. Ruszowice - stanowisko nr 5/16/68-19 AZP
cmentarzysko ciałopalne z epoki brązu i wczesnej epoki żelaza
58. Ruszowice - stanowisko nr 25/23/68-19 AZP
cmentarzysko szkieletowe z epoki kamienia i epoki brązu
pradziejowy ślad osadnictwa
osada ludności kultury przeworskiej z okresu wpływów rzymskich

osada wczesnośredniowieczna
śląd osadniczy z okresu średniowiecza

59. Biechów - stanowisko nr 6/28/68-19 AZP
osada (?) ludności kultury pucharów lejkowatych z okresu neolitu
osada z okresu wpływów rzymskich
pradziejowy śląd osadnictwa
W latach 1990 – 1991 przebadano całe stanowisko, odkrywając materiały neolityczne (kultura ceramiki wstęgowej kłutej, kultura amfor kulistych) oraz z III okresu epoki brązu (kultura łużycka)
60. Biechów - stanowisko nr 7/29/68-19 AZP
śląd osadnictwa z epoki kamienia
śląd osadnictwa z okresu wpływów rzymskich (?)
śląd osadnictwa z okresu średniowiecza
61. Biechów - stanowisko nr 8/30/68-19 AZP
pradziejowy śląd osadnictwa
osada (?) z okresu wczesnego średniowiecza
W trakcie badań weryfikacyjnych w roku 1989 odkryto osadę ludności kultury lendzielskiej (neolit) i materiały datowane na epokę brązu
62. Biechów - stanowisko nr 9/31/68-19 AZP
śląd osadnictwa z epoki kamienia
osada z okresu wczesnego średniowiecza
pradziejowy śląd osadnictwa
63. Biechów - stanowisko nr 10/32/68-19 AZP
śląd osadnictwa z okresu wpływów rzymskich (?)
punkt osadniczy z okresu wczesnego średniowiecza
64. Biechów - stanowisko nr 11/33/68-19 AZP
pradziejowy śląd osadnictwa
osada ludności kultury łużyckiej z okresu halsztackiego
osada ludności kultury przeworskiej z okresu wpływów rzymskich
osada z okresu wczesnego średniowiecza
65. Głogów - stanowisko nr 51/35/68-19 AZP
śląd osadnictwa z okresu wpływów rzymskich
osada (?) z okresu wczesnego średniowiecza
66. Głogów - stanowisko nr 27/36/68-19 AZP
pradziejowy śląd osadnictwa
67. Głogów - stanowisko nr 28/37/68-19 AZP
śląd osadnictwa z epoki kamienia
osada ludności kultury łużyckiej
osada (?) z okresu wpływów rzymskich
68. Głogów - stanowisko nr 29/38/68-19 AZP
pradziejowy śląd osadnictwa
punkt osadniczy z okresu późnego średniowiecza
69. Głogów - stanowisko nr 30/39/68-19 AZP
pradziejowy śląd osadnictwa

punkt osadniczy z okresu średniowiecza

70. Głogów - stanowisko nr 31/40/68-19 AZP
ślad osadnictwa z epoki kamienia
ślad osadnictwa z okresu wczesnego średniowiecza
średniowieczny punkt osadniczy
71. Głogów - stanowisko nr 32/41/68-19 AZP
pradziejowy punkt osadniczy
ślad osadnictwa ludności kultury łużyckiej (?)
ślad osadnictwa z okresu lateńskiego i okresu wpływów rzymskich
72. Głogów - stanowisko nr 33/42/68-19 AZP
ślad osadnictwa z epoki kamienia
pradziejowy ślad osadnictwa
73. Słone - stanowisko nr 1/43/68-19 AZP
punkt osadniczy z okresu wczesnego średniowiecza
ślad osadnictwa z okresu średniowiecza
W 1989 roku znaleziono materiał datowany ogólnie na epokę kamienia.
74. Słone - stanowisko nr 2/44/68-19 AZP
ślad osadnictwa z epoki kamienia
pradziejowy ślad osadnictwa
osada z okresu wczesnego średniowiecza
75. Słone - stanowisko nr 3/45/68-19 AZP
pradziejowy ślad osadnictwa
punkt osadniczy z okresu wczesnego średniowiecza
76. Słone - stanowisko nr 4/46/68-19 AZP
punkt osadniczy z okresu wczesnego średniowiecza
77. Słone - stanowisko nr 5/47/68-19 AZP
ślad osadnictwa z okresu wczesnego średniowiecza
78. Słone - stanowisko nr 6/48/68-19 AZP
pradziejowy ślad osadnictwa\
79. Głogów - stanowisko nr 78/109/68-19 AZP
pradziejowy ślad osadnictwa
ślad osadnictwa z XIV – XVI wieku
80. Głogów - stanowisko nr 41/138/68-19 AZP
pradziejowy ślad osadnictwa
punkt osadniczy z XIV – XVI wieku
81. Głogów - stanowisko nr 42/139/68-19 AZP
ślad osadnictwa z okresu średniowiecza
82. Głogów - stanowisko nr 45/142/68-19 AZP
ślad osadnictwa z epoki kamienia
pradziejowy ślad osadnictwa
ślad osadnictwa z okresu średniowiecza

83. Głogów - stanowisko nr 48/143/68-19 AZP
osada (?) z okresu wczesnego średniowiecza
W roku 1991 odkryto zabytki datowane na neolit (kultura ceramiki wstęgowej kłutej), epokę brązu i okres halsztacki (kultura łużycka), wczesny okres wpływów rzymskich (kultura przeworska), wczesne średniowiecze i pradziej
84. Głogów - stanowisko nr 46/185/68-19 AZP
ślad osadnictwa z XIII – XIV wieku
osada (?) z XIV – XV wieku
85. Głogów - stanowisko nr 47/186/68-19 AZP
pradziejowy ślad osadnictwa
osada z okresu średniowiecza
86. Głogów - stanowisko nr 48/187/68-19 AZP
ślad osadnictwa z okresu wczesnego średniowiecza
ślad osadnictwa z okresu średniowiecza
87. Głogów - stanowisko nr 49/188/68-19 AZP
punkt osadniczy z okresu wczesnego średniowiecza
88. Głogów - stanowisko nr 50/189/68-19 AZP
pradziejowy ślad osadnictwa
ślad osadnictwa z okresu średniowiecza
89. Głogów - stanowisko nr 34/190/68-19 AZP
punkt osadniczy z okresu wpływów rzymskich
pradziejowy ślad osadnictwa
90. Głogów - stanowisko nr 35/191/68-19 AZP
ślad osadnictwa z okresu neolitu
pradziejowy punkt osadniczy
91. Głogów - stanowisko nr 36/192/68-19 AZP
ślad osadnictwa z okresu wpływów rzymskich
pradziejowy ślad osadnictwa
92. Głogów - stanowisko nr 37/193/68-19 AZP
punkt osadniczy z epoki kamienia
pradziejowy ślad osadnictwa
93. Głogów - stanowisko nr 38/194/68-19 AZP
osada (?) ludności kultury łużyckiej
94. Głogów - stanowisko nr 26/235/68-19 AZP
średniowieczny kościół p.w. św. Mikołaja
Zasięg stanowiska obejmuje również plac przykościelny

Obszar 68-20 AZP:

95. Nosocice - stanowisko nr 1/1/68/68-20 AZP
osada z epoki kamienia

96. Nosocice - stanowisko nr 2/2/68-20 AZP
cmentarzysko ludności kultury przeworskiej z okresu wpływów rzymskich
Stanowisko zostało wpisane do rejestru zabytków, nr decyzji: 115/68/200
97. Nosocice - stanowisko nr 3/3/68-20 AZP
osada z epoki kamienia
98. Nosocice - stanowisko nr 4/4/68-20 AZP
cmentarzysko ludności kultury łużyckiej z okresu halsztackiego
99. Nosocice - stanowisko nr 5/5/68-20 AZP
osada z epoki kamienia
100. Głogów - stanowisko nr 6/6/68-20 AZP
cmentarzysko ciałopalne ludności kultury łużyckiej z IV okresy epoki brązu
Stanowisko zostało wpisane do rejestru zabytków, nr decyzji: 195/110/68
101. Krzepów - stanowisko nr 1/7/68-20 AZP
cmentarzysko szkieletowe z okresu neolitu
pradziejowy ślad osadnictwa
osada ludności kultury przeworskiej z okresu wpływów rzymskich
osada z okresu wczesnego średniowiecza
osada z okresu średniowiecza
102. Krzepów - stanowisko nr 2/8/68-20 AZP
cmentarzysko szkieletowe z epoki kamienia
osada z XIII – XIV wieku
103. Krzeptów – stanowisko nr 5/52/68-20 AZP
śląd osadnictwa z okresu wczesnego średniowiecza
104. Szczyglice - stanowisko nr 2/72/68-20 AZP
osada ludności kultury łużyckiej z okresu halsztackiego
śląd osadnictwa z okresu późnego średniowiecza
105. Szczyglice - stanowisko nr 3/73/68-20 AZP
śląd osadnictwa z epoki kamienia
pradziejowy ślad osadnictwa
osada ludności kultury przeworskiej (?) z okresu wpływów rzymskich
osada z okresu wczesnego średniowiecza
śląd osadnictwa z XIII – XIV wieku
106. Szczyglice - stanowisko nr 4/74/68-20 AZP
osada z XIII – XIV wieku
107. Górka - stanowisko nr 1/75/68-20 AZP
osada z XIII – XIV wieku
108. Głogów - stanowisko nr 8/78/68-20 AZP
śląd osadnictwa epoki kamienia
osada z okresu wczesnego średniowiecza
109. Głogów - stanowisko nr 9/79/68-20 AZP
śląd osadnictwa z epoki kamienia
pradziejowy punkt osadniczy

110. Głogów - stanowisko nr 10/80/68-20 AZP
pradziejowy ślad osadnictwa
osada z okresu średniowiecza
111. Głogów - stanowisko nr 11/81/68-20 AZP
śląd osadnictwa z epoki kamienia
śląd osadnictwa ludności kultury przeworskiej z okresu wpływów rzymskich
osada z okresu średniowiecza
112. Nosocice - stanowisko nr 7/82/68-20 AZP
śląd osadnictwa z epoki kamienia
osada ludności kultury przeworskiej z okresu wpływów rzymskich
osada z XIII – XIV wieku
113. Nosocice - stanowisko nr 8/83/68-20 AZP
śląd osadnictwa z okresu neolitu (?)
osada z okresu wczesnego średniowiecza
osada z okresu średniowiecza
114. Nosocice - stanowisko nr 9/84/68-20 AZP
śląd osadnictwa z epoki kamienia
osada ludności kultury przeworskiej z okresu wpływów rzymskich
osada z okresu wczesnego średniowiecza
osada z XIV – XV wieku
115. Nosocice - stanowisko nr 10/85/68-20 AZP
osada z XIII – XIV wieku
116. Nosocice - stanowisko nr 11/86/68-20 AZP
śląd osadnictwa z epoki kamienia
pradziejowa osada (?)
śląd osadnictwa z okresu neolitu
osada z okresu wczesnego średniowiecza
osada (?) z okresu średniowiecza
117. Nosocice Głogów - stanowisko nr 12/87/68-20 AZP
osada z XIII – XIV wieku
118. Nosocice - stanowisko nr 13/88/68-20 AZP
pradziejowy ślad osadnictwa
osada z XIV wieku
119. Nosocice - stanowisko nr 14/89/68-20 AZP
pradziejowy ślad osadnictwa
śląd osadnictwa z okresu średniowiecza
120. Nosocice - stanowisko nr 6/90/68-20 AZP
osada ludności kultury pucharów lejkowatych z okresu neolitu
osada ludności kultury łużyckiej z okresu halsztackiego
osada ludności kultury przeworskiej z okresu wpływów rzymskich
osada ludności kultury wschodniopomorskiej z okresu lateńskiego
osada z okresu wczesnego średniowiecza
osada z okresu średniowiecza

121. Krzepów - stanowisko nr 11/91/68-20 AZP
osada z okresu neolitu
osada ludności kultury łużyckiej, okres halsztacki
osada ludności kultury przeworskiej z okresu wpływów rzymskich
osada z okresu wczesnego średniowiecza
osada z okresu średniowiecza
122. Krzepów - stanowisko nr 6/92/68-20 AZP
osada ludności kultury łużyckiej (okres halsztacki)
osada z okresu wczesnego średniowiecza
osada z okresu średniowiecza
123. Krzepów Głogów - stanowisko nr 7/93/68-20 AZP
pradziejowy ślad osadnictwa
osada (?) z okresu średniowiecza
124. Krzepów - stanowisko nr 8/94/68-20 AZP
pradziejowy ślad osadnictwa
punkt osadniczy z okresu średniowiecza
125. Krzepów Głogów - stanowisko nr 9/95/68-20 AZP
śląd osadnictwa z okresu średniowiecza
126. Krzepów - stanowisko nr 10/96/68-20 AZP
punkt osadniczy z okresu wczesnego średniowiecza
osada z XIII wieku
127. Głogów - stanowisko nr 15/107/68-20 AZP
osada (?) z okresu neolitu
osada z okresu wczesnego średniowiecza
śląd osadnictwa z okresu późnego średniowiecza
128. Głogów - stanowisko nr 14/108/68-20 AZP
osada z okresu neolitu
osada ludności kultury łużyckiej z okresu halsztackiego
osada z okresu wczesnego średniowiecza
osada (?) z okresu późnego średniowiecza
129. Głogów - stanowisko nr 12/109/68-20 AZP
śląd osadnictwa z epoki kamienia
osada (?) z okresu średniowiecza
130. Głogów - stanowisko nr 13/110/68-20 AZP
osada z okresu średniowiecza
131. Głogów - stanowisko nr 16/111/68-20 AZP
osada z okresu wczesnego średniowiecza
132. Nosocice - stanowisko nr 17/112/68-20 AZP
osada z okresu neolitu
osada z wczesnego okresu epoki brązu
osada ludności kultury łużyckiej
osada ludności kultury przeworskiej
osada z okresu wczesnego średniowiecza
osada z okresu późnego średniowiecza

133. Nosocice - stanowisko nr 18/113/68-20 AZP
osada z okresu neolitu
osada ludności kultury łużyckiej

• **Stanowiska archeologiczne bez określonej lokalizacji na mapie Studium:**

- Głogów - stanowisko nr 77/197/68-19 AZP
osada z okresu wpływów rzymskich
- Głogów - stanowisko nr 52/198/68-19 AZP
cmentarzysko z okresu wpływów rzymskich
- Głogów - stanowisko nr 53/199/68-19 AZP
cmentarzysko szkieletowe z XII – XIII wieku
- Głogów - stanowisko nr 54/200/68-19 AZP
cmentarzysko ludności kultury łużyckiej z epoki brązu
grób z epoki brązu (kultura łużycka)
- Głogów - stanowisko nr 55/201/68-19 AZP
skarb z I okresu epoki brązu (kultura unietycka)
- Głogów - stanowisko nr 56/202/68-19 AZP
skarb z I–II w. n. e.
- Głogów - stanowisko nr 57/203/68-19 AZP
skarb z okresu wpływów rzymskich
- Głogów - stanowisko nr 58/204/68-19 AZP
skarb z XII – XIII wieku
- Głogów - stanowisko nr 59/205/68-19 AZP
ślad osadnictwa z okresu wpływów rzymskich
- Głogów - stanowisko nr 60/206/68-19 AZP
ślad osadnictwa z okresu neolitu
- Głogów - stanowisko nr 61/207/68-19 AZP
ślad osadnictwa z okresu neolitu
- Głogów - stanowisko nr 62/208/68-19 AZP
ślad osadnictwa z okresu neolitu
- Głogów - stanowisko nr 63/209/68-19 AZP
nieokreślone, epoka brązu (kultura łużycka)
- Głogów - stanowisko nr 64/210/68-19 AZP
nieokreślone, II-III okres epoki brązu (kultura przedłużycka)
- Głogów - stanowisko nr 65/211/68-19 AZP
nieokreślone, epoka brązu (kultura łużycka)
- Głogów - stanowisko nr 66/212/68-19 AZP

nieokreślone, okres neolitu (kultura ceramiki wstęgowej rytej)

Głogów - stanowisko nr 67/213/68-19 AZP
nieokreślone, epoka brązu (kultura łużycka)

Głogów - stanowisko nr 68/214/68-19 AZP
nieokreślone, epoka brązu (kultura łużycka)

Głogów - stanowisko nr 69/215/68-19 AZP
nieokreślone, epoka brązu (kultura łużycka)

Głogów - stanowisko nr 70/216/68-19 AZP
nieokreślone, epoka brązu (kultura łużycka)

Głogów - stanowisko nr 71/217/68-19 AZP
nieokreślone, epoka brązu (kultura łużycka)

Głogów - stanowisko nr 72/218/68-19 AZP
nieokreślone, epoka brązu (kultura łużycka)

Głogów - stanowisko nr 73/219/68-19 AZP
nieokreślone, okres wpływów rzymskich

Głogów - stanowisko nr 74/220/68-19 AZP
ślad osadnictwa z okresu neolitu
osada ludności amfor kulistych z okresu neolitu
cmentarzysko szkieletowe ludności kultury unietyckiej z wczesnej epoki brązu
osada ludności kultury łużyckiej
osada z wczesnego okresu wpływów rzymskich

Głogów - stanowisko nr 75/221/68-19 AZP
cmentarzysko ciałopalne ludności kultury łużyckiej z V okresu epoki brązu

Głogów - stanowisko nr 76/222/68-19 AZP
ślad osadnictwa z okresu neolitu